



Кінець літнього часу, або Як Руслан Стефанчук переміг Бенджаміна Франкліна

Чому ухвалений закон «про годинникові стрілки» є популярним і наближає нас до росії, білорусі та Китаю

» стор. 7

Та, що шукає, знаходить і знешкоджує



Лейтенант поліції Людмила Стрижак — єдина жінка в команді поліцейських-вибухотехніків Полтавщини

» стор. 10

Плановані москвою вбивства



Чому можна провести паралелі між загибеллю Ірини Фаріон та Альбера Камю

» стор. 12

Україна молода

Середа, 24 липня 2024 року

№30 (5994)



Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 41,336 грн
1 € = 44,995 грн

Чим особливе Столичне?

Київська влада в час війни не соромиться «палити» бюджетні мільйони на ремонт дороги, яка його не вельми потребує

» стор. 3



Дорожні роботи гальмують рух. Фото Андрія ХОДЬКОВА.



Олександр Мусієнко
військовий експерт

«Все, що російські війська можуть досягти, — вони вже показали. Це успіхи тактичного рівня і не більше. А фронт виглядає наразі більш стабільним, ніж кілька місяців тому».

■ НА ФРОНТІ

Гра світла і темряви

Бійці ГУР нищать ворожі об'єкти сучасними БПЛА

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У підрозділі ударних дронів «Ехо Group» ГУР Міноборони продемонстрували новітні БПЛА тактичного ураження, якими наші оператори відповідають рашистам на атаку по мирному населенню України. «Кожна політ — складна й напружена гра світла і темряви, — йдеться у повідомленні. — Нашою перевагою залишається висока стійкість до ворожих засобів РЕБ і дальність, що дозволяє досягати критично важливих військових об'єктів російського агресора».

Командир підрозділу з позивним Ехо зазначив, що цілей сьогодні у бійців багато, але пріоритетними залишаються закриття та відкриття коридорів. Останнім медійним «здобутком» групи стало ураження ворожої бойової «сушки».

До речі, українські оператори БПЛА фактично щодня переносять рашистську війну на їхню ж територію. У понеділок вранці наші дрони атакували НПЗ у Туапсе та військовий аеродром у Морозівці Ростовської області. І хоча в міністерстві оборони РФ повідомили про збиття десятиків безпілотників, очевидні факти свідчать про інше.

Сьогодні рашисти все частіше відводять свої літаки на віддалені від лінії фронту летища, а в телевизірі повідомляють про негаразди з паливом. Так, популярний бензин АІ-95 став дефіцитним і зріс у ціні до рівня осені 2023 року, коли на «болотах» спостерігалася паливна криза. Експерти пояснюють цю проблему тим фактом, що не всі пошкоджені дронами підприємства вдається відновити швидко.

Водночас «наземний» фронт і надалі залишається дуже гарячим. За даними DeepState, на передовій окупа-

ційні війська здійснили просування у трьох населених пунктах — Піщаному, неподалік Пантелеймонівки та Микільського. Найбільшу ж активність, за даними Генштабу, рашисти проявили саме на Покровському напрямку, оскільки Донеччина й надалі залишається пріоритетною ціллю окупантів. Аби ослабити ЗСУ на цьому напрямку, рашисти перекидають додаткові сили на Харківщину для того, щоб відтягнути сюди частину українських військ.

Утім цей маневр не завжди успішний, оскільки, за даними військового експерта Олександра Мусієнка, резерви окупантів потроху вичерпуються. «Ознаки цьому є, — повідомив він. — І я думаю, що вони підуть на певну паузу. А десь у жовтні спробують поновити наступальні дії. І цей наступ буде мати політико-пропагандистський характер. До кінця року їм треба продемонструвати активність, що вони володіють ініціативою. Але вона не закінчиться оперативно-стратегічними проривами. Все, що російські війська можуть досягти, — вони вже показали. Це успіхи тактичного рівня і не більше. А фронт виглядає наразі більш стабільним, ніж кілька місяців тому».

Схожу думку висловив і директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express Сергій Згурець. За його словами, плани ЗСУ в другому півріччі не пов'язані з масштабним наступом. «Головне завдання на поточному етапі — це максимально виснажити противника і створити передумови для наступальних дій, — повідомив він в ефірі телеканалу «Еспресо». — Але мобільна оборона на окремих тактичних ділянках, пов'язана зі знищенням противника, буде реалізуватися і в цьому році».

Валентина ГРИГОРЕНКО

Цьогорічний 15-й Одеський міжнародний кінофестиваль через повномасштабну російсько-українську війну відбувався у Києві. Одна з найпомітніших подій вітчизняного кіносегмента вже втретє пустилася берега. Оскільки Одеса на березі Чорного моря є далеко не найбезпечнішим містом після 24 лютого 2022 року, то едіції ОМКФ відбувалися вже у Варшаві та Чернівцях.

У Києві фестиваль-2024 тривав дев'ять днів. Їх наповнили 92 фільмами, з яких понад пів сотні — українські. І це найбільше досягнення нашої кіноіндустрії. Скільки не намагалася росія підпорядкувати її собі опосередковано за період після проголошення відновленої Незалежності України — не вийшло.

У Національній конкурсній програмі найкращим українським повнометражним ігровим фільмом стали «Сірі бджоли» режисера Дмитра Мойсеєва. Це історія за романом Андрія Куркова про двох українських чоловіків з різними ідеологічними поглядами, які живуть поблизу лінії фронту. Виконавцями головних ролей стали Віктор Жданов та Володимир Ямненко. А найкращим вітчизняним повнометражним документальним фільмом визнано «Гляделова» режисерки Ксенії Кравцової — про відомого фотографа-документаліста Олександра Гляделова.

На кінофестивалі відбулися вітчизняні прем'єри вже знах і визнаних за кордоном художніх філь-

■ TAKE КІНО

Море фільмів

Понад пів сотні українських фільмів показали за дев'ять днів у Києві



На ОМКФ-2024 представили робочі матеріали «Сентиментальної подорожі до планети Параджанова». Фото ТОВ «Іллєнко Фільм Продакшенс».

мів «Будинок за склом» Тараса Дроня та «Божевільні» Дениса Тарасова. Програма ретроспективних показів дала змогу знову подивитися на великих екранах «Гніздо горлиці», «Хайтарму», «Поводиря» та інші знакові фільми, без яких не було б відчутного зростання українського кіно.

Серед новинок, представлених на ОМКФ, найцікавішими стали для глядацької аудиторії дві. Творець документального і художнього фільму «Будинок Слово» Тарас Томенко цього разу представив «Сентиментальну подорож до планети Параджанова». Розповідь про режисера «Тіней забутих предків», чие 100-ліття відзна-

чаємо цього року, незвично поєднала архівні матеріали та елементи лялькового театру.

Уже назвою не міг не привернути увагу хорор «Конотопська відьма» Андрія Колесника. Але не варто там шукати Григорія Квітку-Основ'яненка. Це фільм жахів про події від 23 лютого 2022 року у Сумській області. Неоднозначно сприймаються кілька кадрів, які можуть викликати ретравматизацію в тих, хто пережив насилля у період тимчасової російської окупації. Однак це кіно показує у форматі хорору, що непроханого ворога, який несе смерть, чекає на українській землі справедливе покарання.

Василь ЛИЗАНЧУК
доктор філологічних наук,
заслужений професор Львівського
національного університету імені
Івана Франка

■ ВТРАТИ

«Мова не дає стерти українців з лица землі»

У Львові попрощалися з відомою мовознавицею Іриною Фаріон



Прощання у Львові з Іриною Фаріон.
Фото з сайту BBC News Ukrainian.

Чорна зловісна рука 19 липня цього року, підступно і цілеспрямовано, навично зупинила націоналістично-творчу, науково-педагогічну життєдайність Ірини Фаріон. Смертельний постріл у світлу праведну голову — це отруйний постріл в Україну, в українських національно свідомих елітаріїв, щоб зруйнувати українську національну єдність у боротьбі з рашистськими полчищами вбивць, грабіжників, гвалтівників, терористів, руйнівників.

Століттями шовіністичні покручі не лише морально і психічно, а й фізично вигублювали сотні видатних українців-державників. Згадаймо Симона Петлюру, Євгена Коновальця, Романа Шухевича, Степана Бандеру... Геополітичне вбивство вченої, патріотки Ірини Фаріон поповнює пантеон національно одухотворених видатних особистостей України.

Заціпеніння поволі відходить від мене. Здоровий глузд починає осмислювати суть геополітичного знищення доктора філологічних наук, професорки, видатної громадської діячки, вченої європейського і світового рівня, щедрої, милої, мудрої, ніжної матері й бабусі Ірини Дмитрівни Фаріон... Не уявляю, як будуть виростати

без бабусі Ірини Евонька і Дмитрик, як житиме осиротіла Софія. ...Скорботна думка ятрить, що вже не почую в гуманітарно-інформаційному просторі інтелектуально розмаїтого, впевненого, розсудливого, емоційно гострого, заворожуючого доброчесністю українськоцентричного Слова Ірини Фаріон. Національно

свідомі очільники телерадіокомпаній мали би організувати систематичну трансляцію надзвичайно цікавих та суспільно актуальних програм володарки правдивої української історії Ірини Фаріон. Епіграфом до кожного випуску — яких є сотні — мають бути її правдиві слова: «Імперія вважала ворогом будь-якого захисника мови

і намагалася його фізично знищити. Бо очевидно, що саме мова не дає стерти українців з лица землі».

Щоб українців не стерли з лица землі новітні імперські асимілятори та їхні прислужники — «какаразніци», ждуні, колаборанти, малороси, — талановита мовознавиця Ірина Фаріон категорично і жертвовно на засадах Конституції України захищала та розвивала українську мову, справедливо вимагала, щоб українська мова — основа національної ідентичності — функціонувала у кожній клітині суспільного і державного організму України.

Усвідомлена українськість Ірини Фаріон, її культурний націоналізм гуманістичного, європейського державотворчого характеру налякав московських імперіалістів, які розв'язали 28-му повномасштабну терористичну, геноцидну, руйнівну антиукраїнську війну, та кремлівських прислуг із п'ятої колони в Україні, тому їхні ідеологічні маніпулятори всіляко цькували, знеславлювали Ірину Фаріон... І — дозненавиділися.

Талановитий педагог Ірина Фаріон самовіддано, щиросердно працювала для сучасного і майбутнього розвитку України у сузір'ї цивілізованих країн, для майбутніх поколінь українців.

Народилася у Львові. У 1987 році закінчила філологічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. З 1991-го працювала у Національному університеті «Львівська політехніка». Має звання докторки філології.

Була засновницею та авторкою телевізійного проекту «Ген українців» (2019–2023) на львівському телеканалі НТА. Окрім того, вона створила два YouTube-канали — Iryna Farion та Студія Фаріон, — де вела проекти «ПротиАнглїзм», «ПолітОгляд» та «Курси з культури української мови». Авторка 7 монографій, посібника, 3 монографій у співавторстві, понад 150 наукових статей та праць іншого характеру.

Вічна слава і вічна пам'ять незламній Великій Українці! ■

Закінчення теми на стор. 12.

■ МАЙТЕ СОВІСТЬ!

Чим особливе Столичне?

Київська влада в час війни не соромиться «палити» бюджетні мільйони на ремонт дороги, яка його не вельми потребує

Андрій ХОДЬКОВ

У Києві з 15 липня до 31 серпня на ділянці Столичного шосе від річки Либідь до естакади на перетині з проспектом Науки ремонтуватимуть асфальтобетонне покриття (з повідомлення КК «Київавтодор»).

Наприкінці дня від Південного моста в бік Корчуватого збираються чималі затори машин, гудуть ремонтні роботи, дорожники перекладають асфальтобетонне покриття.

Серед автомобілістів оцінки щодо поточного ремонту здебільшого негативні, шосе було в пристойному стані, однак його знову взяли «латати».

«Звісно, ремонт доріг потрібен усюди, але є ділянки, які його потребують набагато більше», — прокоментував водій маршрутного таксі. Поділяють цю думку й самі дорожники. Однак, за словами майстрів, вплинути на рішення про ремонт вони не можуть.

А можливо, причина бездумної витрати бюджетних коштів на ремонт ділянки до-



Фото Андрія ХОДЬКОВА.

роги, яка його не вельми й потребує, в тому, що цим маршрутом часто користуються президент та інші високопоставлені чиновники, поспішаючи після трудів праведних у затишну Конча-Заспу? Аби зайвий раз не гойдало на загалом непоганій дорозі...

Лише на лабораторні випробування проекту з ремонту Столичного замовник ШЕУ «Магістраль» витратив близько 96 тисяч гривень. Про ціну поточного ремонту на Столичному шосе в компанії відповіді не надали.

Відомо, що раніше, у 2023 році, ШЕУ «Магістраль» фігурувало у кримінальному провадженні за ч. 5 ст. 191 КК України («Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»). Разом зі шляхово-експлуатаційними управліннями Солом'янського, Оболонського, Дніпровського та Святошинського районів «Магістраль» уклала низку фіктивних договорів про закупівлю кам'яної солі, привласнивши 100 млн 230 тис. 500 грн. ■

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах, в обласній військовій адміністрації, на нараді щодо всеукраїнського мандрівного туру (роуд-шоу) «Українська техніка для громад» презентували каталог, до якого ввійшли 255 одиниць техніки, які виробляють на 32 підприємствах 14 областей України. Про це «Україні молодій» повідомили в Черкаській ОВА.

За словами голови Черкаської ОВА Ігоря Табурця, якщо хочемо мати стійку економіку, ми повинні стимулювати українське виробництво, формуючи попит на продукцію. «У плюсі справді всі. Тому що до 40% коштів, витрачених громадами на придбання української техніки, повертається в бюджети різних рівнів у вигляді податків, зокрема і в місцеві», — наголошує очільник Черкащини.

Пан Ігор каже, що потреба громад Черкаської області у колісній техніці нині становить щонайменше 1 тис. 5 одиниць. У планах закупівель громад на 2024-25 роки — 225 одиниць.

Водночас ініціатор проекту «Українська техніка для громад», народний депутат Дмитро Кисилевський повідомив на нараді, що головна мета всеукраїнського роуд-шоу — інформування керівників і замовників у громадах про те, що українські виробники здатні забезпечити практично 100% потреби будь-якого

■ КАТАЛОГ

Трактор — в полі

255 одиниць техніки виробляють на 32 підприємствах 14 областей нашої країни



Свій до свого по своє.
Фото з сайту ВРУ.

міста чи села у комунальній та спеціальній техніці, громадському транспорті тощо.

За його словами, в Україні більш ніж тисяча територіальних громад, і кожній потрібно щонайменше 5-7 одиниць комунальної та іншої техніки. У середньому, одне робоче місце при виробництві в Україні колісного транспорту дає 8 робочих місць прямим суміжникам і до 20 робочих місць — субпідрядникам.

Тим часом генеральний директор Федерації роботодавців України Руслан Іллічов звертає увагу на те, що українські сервісні служби

завжди поруч із замовниками. А принаймні частина закордонних спеціалістів дуже неохоче мають справу з країною, в якій триває війна.

«Запасні частини завжди доступні в Україні, немає проблем на кордоні з доставкою імпортних запчастин. Відтак ефективний життєвий цикл техніки українського виробництва є довшим», — зауважує пан Руслан.

У Черкаській ОВА наголошують, що каталог української техніки для громад розроблено в рамках реалізації політики «Зроблено в Україні». ■

■ ВЕРНІСАЖ

Незламність в Антарктиці

Фотовиставка розповідає про незвичайні дослідження науковців

Людмила НІКІТЕНКО

Днями до Черкас завітали науковці й відкрили у міському Центрі надання адмінпослуг цікаву виставку «Україна в Антарктиці: дослідження та незламність». Вона складається з 27 фото про дослідження українців у полярній області Землі, неймовірну природу далекої землі та зміну тамтешнього клімату. Про це «УМ» повідомили в Черкаській міській раді.

Як розповідає черкаський міський голова Анатолій Бондаренко, містяни поспілкувалися з полярниками з Черкащини Миколою Старинцем, Олександром Полуднем, Володимиром Храпачем та директором Національного антарктичного наукового центру Євгеном Диким.

«Також онлайн зв'язалися зі станцією «Академік Вернадський», на зв'язку була лікарка з Канева Іванна Котурбаш із колегами-зимівниками. Науковці розповіли багато цікавого про свою роботу на крижаному континенті», — говорить Анатолій Бондаренко.

Нагадаємо, 28 липня 1992 року Кабінет Міністрів України Постановою №425 схвалив пропозицію

Міністерства закордонних справ про приєднання України до Договору про Антарктику 1959 року і внесення її на розгляд Верховної Ради України. У вересні проголосували за відповідну постанову. А з 28 жовтня Договір набрав чинності для України. У лютому 1996-го Велика Британія передала Україні антарктичну станцію «Фарадей», яка працює постійно і є метеорологічною та геофізичною обсерваторією. Потім її перейменували на честь видатного українського вченого, академіка Володимира Вернадського, першого президента НАН України. На тепер це єдина українська антарктична станція, яка розташована на мисі Марина острова Галіндес за 7 км від західного узбережжя Антарктичного півострова.

«Чудово, що українська наука розвивається, навіть незважаючи на важкі часи війни. Це ще одне свідчення сили та незламності українців. Також надзвичайно приємно, що серед дослідників крижаного континенту є багато наших земляків», — каже черкаський міський голова.

Виставка «Україна в Антарктиці: дослідження та незламність» триватиме у Черкасах до 20 серпня. ■

■ ІСТОРІЯ

Лінгвоцидом мову не вбили

Понад 300 років росія намагалася знищити українську мову, безуспішно

Євдокія ФЕЩЕНКО

У Києві на Подолі, буквально біля виходу зі станції метро «Контрактова площа» — як іти до пам'ятника Григорію Сковороді, нещодавно з'явилися десять двосторонніх банерів вуличної виставки «Мововбивство — складова рашизму». На них дуже переконливо описані понад 300 років нищення росією української мови. Вся інформація вивірена науковцями Інституту української мови НАН України та Інституту мовознавства імені Олександра Потебні НАНУ, спеціалістами Українського інституту національної пам'яті та офісу Уповноваженого із захисту державної мови.

Виставка показує, що лінгвоцид давно став одним із засобів підкорення й асиміляції росією України. На банерах подано детальну інформацію про утиски української мови в російській імперії, СРСР та в наш час на тимчасово окупованих територіях. Експозиція розповідає про долю Павла Чубинського, Агатагела Кримського, Олекси Гірника, Юрія Поправки, Ігоря Білозора, Володимира Вакуленка, які розвивали українську мову всупереч заборонам і протидії. Українці боролися за вільне використання й утвердження мови своїх предків, і саме за це їх карали.

Є на виставкових банерах копії документів з архіву Інституту мовознавства. Зокрема, можна почита-

ти, як у радянські часи фальсифікували інформацію про долю репресованого академіка Агатагела Кримського — науковця, який знав понад 60 мов. Виставкою ще нагадують, що минуло вже п'ять років, як зусиллями, в тому числі й активістів, спонукали Верховну Раду ухвалити Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

«Цю виставку ми зробили для кожного громадянина України, який ще досі сумнівається, чи варто спілкуватися українською, чи необхідно переходити на українську мову і що для українців означає українська мова на 11-му році війни, — зазначив на відкритті виставкового проекту Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень. — За мову продовжують убивати. І серед тих — безліч імен, які ми бачимо тут: Іван Дзюба, Іван Світличний, Алла Горська, Ігор Білозир та інші сучасники. Це письменники, композитори, відомі й невідомі наші сучасники, включно з дітьми — це жертви російського режиму. Я сподіваюся й вірю, що ця виставка буде доступно рівно стільки часу, скільки потрібно, щоб максимально поширювати інформацію про злочин лінгвоциду як один зі складників геноциду».

Електронний варіант виставки доступний онлайн за посиланням <https://mega.nz/folder/tm0yGJAR#TuzlwAbn7aYA4C1ZqIMY-A>. ■

■ НЕ ПОСТУПАЙСЯ!

Що для України трагедія, то для світу — частина гри

Треба припинити публічні дискусії про можливі територіальні поступки на переговорах з кацапами

Тетяна ПАРХОМЧУК

Ідеї мирних переговорів України та росії обговорюють постійно починаючи з 2022 року, коли зайшли у глухий кут зустрічі української і російської сторін у Стамбулі. Час від часу з'являються нові повідомлення, що та чи інша країна готує свій «мирний план» для Москви і Києва. Однак жодна з цих ініціатив не втілюється наразі у реальні переговори.

У червні 2024 року Україна збрала 93 країни у Швейцарії на саміті миру, щоб окреслити своє бачення закінчення війни. На цьому заході не було Китаю і росії. Одночасно з проведенням саміту у Швейцарії президент росії владімір путін укотре озвучив свої умови мирних переговорів. Він вимагає виведення українських військ з Донецької, Луганської, Запорізької і Херсонської областей. Також він вимагає скасувати західні санкції проти рф. У Києві такі вимоги назвали абсурдом.

Свою чергою Україна вимагає звільнення окупованих росією земель, а про повернення до кордонів 1991 року йдеться у «формулі миру» президента Зеленського зрзка 2022 року. Однак наразі цей план зазнає змін, він має бути оприлюднений у листопаді на другому саміті миру. Президент України зазначив, що на наступному саміті можуть бути представники росії.

Високий градус

У Києві про мирні переговори заговорили ще активніше під тиском трагічних подій 8 липня після масових обстрілів росією українських міст. Зокрема, світ вразив обстріл дитячої лікарні Охматдит.

З'явилося чимало нових проєктів про наближення закінчення війни.

Про це писали як вітчизняні, далекі від питань дипломатії блогери, котрі постійно переживають потрясіння через ракетні обстріли, так і відомі закордонні аналітики, а це вже зовсім інші орієнтири. Вочевидь — на лідерів своїх країн. Серед них, скажімо, американці Ендрю Баєрс, Рендал Швеллер, Фред Флейтц, Кейт Келлер, Глорія Макдональд та інші.

Це вказує, що вирішення питання війни росії з Україною тільки для Києва є основним. Для решти світу — частина гри. Путіна, як і раніше, цікавить картинка зібраних земель колишнього СРСР, що поселилась у нього в голові задовго до повномасштабного вторгнення.

І всі сьогоднішні проєкти закінчуються одним — Україна має поступитися територіями заради припинення війни.

Що віддати заради миру?

Тим часом останні соціологічні опитування українців показують, що частка українців, які виступають за переговори з росією, зростає. Ці висновки засоби масової інформації, здебільшого закордонні, сприйняли як сенсацію.

Отже, за результатами дослідження центру імені О. Разумкова, 44% опитаних українців вважають, що час для початку офіційних мирних переговорів України і росії настав. І якщо додати сюди тих, хто на загал може говорити про «кордони 1991 року», а вдома на кухні казати «швидше б уже ця війна закінчилась», то цей показник може бути більшим, імовірно, наблизитись до 50%. Частка тих, хто не готовий до мирних перемовин, становить 35%. Не визначились 21% опитаних.

65% опитаних вірять у те, що Україна може перемогти росію на полі бою. Не вірять у перемогу української армії 16% опитаних.

Водночас 83% респондентів не погоджуються на виведення українських військ із контрольованої Україною території Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей, а

84% категорично проти, аби віддати ці області агресорові. І 77% не погоджуються зі скасуванням всіх західних санкцій проти росії.

Водночас на запитання соціологічного центру КМІС: «Якби це залежало від вас, чим би ви були готові поступитися під час переговорів з росією?», більшість українців відповіли, що нічим, — 61%. 7,6% готові віддати українські території. 14% готові відмовитися від прозахідного вектора вільного розвитку України.

Показово, що з травня 2022 року по грудень 2023 року кількість людей, які

Роман Безсмертний: «Настав час, коли світ має об'єднатися, аби на першій стадії дати Україні все, що необхідно. На другій — розробивши підходи, стратегію і тактику, завдати удару по кремлю. Іншого варіанта, іншої розв'язки в цій ситуації немає».

вважають, що заради миру можна поступитися територіями, збільшилась майже вдвічі — з 10% до 19%.

Певний період оптимізму серед українців у 2022 році, на думку соціологів, підтримувався яскравими перемогами на півночі України, на Харківщині та Херсонщині у 2022 році.

У 2023 році таких перемог не було. Україна втратила частину територій (Бахмут, Авдіївку, Мар'їнку та ін.). Були серйозні затримки з допомогою від США. Навесні 2024 року росія почала наступ на півночі Харківщини.

У травні 2024 року вже 30% українців виступали за компроміси в переговорах з росією, наводять дані своїх досліджень КМІС.

Україну світ здавав двічі

Однак, незважаючи на активізацію дискурсу про можливі варіанти завершення війни — від мирних переговорів до можливої передачі рф частини території України, — суспільство все ж публічно орієнтується на збереження та повернення всіх територій у кордонах 1991 року.

А що ж наш президент? З одного боку, він стверджує, що ніколи не віддасть Крим. З іншого — недавно під час виступу в Інституті Рональда Рейгана Зеленський поставив несподіваний і важливий акцент: «Коли ви кажете про територію, то маєте розуміти, що нам потрібно передусім рятувати людей і державу».



Забаванки путіна неприйнятні для Зеленського?

Варто зазначити, що президент Володимир Зеленський опинився в ситуації цугцвангу, коли з усіх боків тиснуть усі — міжнародна спільнота, котра прагне припинення війни на будь-яких умовах, і громадянське суспільство, котре почало ділитись у баченні шляхів закінчення війни.

Очевидно, світ досі не зробив або просто забув уроки історії та не заважає собі клопоту на основі результатів минулих воєн проводити аналогії, робити тверезі висновки та планувати спільні дії.

Дипломат Роман Безсмертний вважає, що питання здачі територій, навіть натяк на це, взагалі не має бути в публічному просторі України. «Бо, скажімо, Донбас і Крим — це два в одному, це українці й це кримські татари, — каже Роман Безсмертний. — Світ уже окремо й разом вчиняв злочин і глумився над Україною. Після завершення Першої світової війни в Парижі, коли підписували Версальський мирний договір, українців навіть на поріг не пустили. Пізніше, вже після закінчення Другої світової війни, — в Тегерані, Ялті і Потсдамі здали Україну в Радянський Союз. Я не заперечую геніальність Черчилля і Рузвельта, але треба розуміти, що в тій трагедії, яку пережило людство, Україну здали Сталіну.

Ті, хто підводить сьогодні Україну до здачі територій, думають, що, пок-

ному світу варто згуртуватись. І нехай «Рамштайн» стане військово-технологічним штабом. У його рамках треба розробити відповідь на два питання: мета військово-політичного союзу та якою буде росія після того, як плешивий фюрер підпише капітуляцію. І по-друге, треба, щоб саміт миру перетворився на військово-політичний союз. Інакше і Європа, й Америка пізнають увесь жах нечуваної путінської агресії. На цей раз не потрібно буде летіти, щоб бомбити Лондон, ракети туди долітають дуже швидко. Здатність вступити в цю війну Китаю та Ірану, гадаю, всі усвідомлюють. Поки що між ними ще немає ні технологічного союзу, ні тактично-стратегічного на рівні штабів.

Те, що я пропоную, вкрай необхідно. Україна за всі ці 11 років війни дала чималу паузу й можливість світу підготуватися до війни. І настав час, коли світ має об'єднатися, аби на першій стадії дати Україні все, що необхідно. На другій — розробивши відповідні підходи, стратегію і тактику, відповідні операції, спільне командування і, сформувавши спільні сили, завдати удару по кремлю. Іншого варіанта, іншої розв'язки в цій ситуації немає».

Час малювати нову Україну

Для Заходу Україна — справді важливий пазл, але лише пазл. Місце й роль України, яка самовіддано бореться за себе, остаточно досі ще не визначено. Тому переговори тривали завжди. Іноді вони були глухішими, іноді виразнішими. Але вони постійно велися через Туреччину, Катар, Арабські Емірати та Саудівську Аравію. Відносини з росіянами підтримували й Держдеп, і ЦРУ, й Україна через ГУР, і Єрмак по лінії СВР (служба зовнішньої розвідки рф).

Ще в лютому 2023 року була історія з активізацією переговорів на стамбульській основі. Але, як тоді стверджували джерела в офісі президента, глава ОПУ Єрмак перервав комунікацію, пояснивши це тим, що її варто продовжити після швейцарського саміту миру, який посилить позиції України. Однак із посиленням позицій не склалося.

Ну що ж, рухаємось до листопадових можливостей.

Водночас настав час, коли потрібно сідати і видумувати (звізуалізувати) нову Україну. Тільки після того, як буде сформовано й чітко виписано бачення нового майбутнього України, воно зможе постати. Але це має хтось узяти і зробити.

Чи чинна влада? Питання. Бо ми бачимо, що загальна політична ситуація у країні ускладнюється тим, що довкола Зеленського багато обережних, прихованих ворогів, але мало реальних суперників на політичному полі. Адже лише в серйозній політичній боротьбі він міг би викристалізуватись у самостійного політика. І, можливо, тоді в нього була б власна потужна стратегія вирішення головної нашої мети — виходу з війни, — настільки переконлива, що й Захід на неї пристав би без зайвих боягузливих питань і застережень. А не те, що скажуть одні чи якими обіцянками нагодує інші, тобто потрібен власний план дій для збереження української державності. ■

Діяти, щоб вижити

«Зараз склалася унікальна історична можливість чи для Байдена, чи для Трампа, чи для Ле Пен, чи для Стормера, — вважає політик Безсмертний. — Але схоже, що з усіх європейських лідерів найкраще усвідомлює реальність лише італійська прем'єрка Джорджа Мелоні. У мене є бачення того, як треба діяти. По-перше, всьому демократич-

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор

Перегорніть ще раз сторінки історії, аби знову переконалися: захищена наша кров'ю Європа, як і увесь начебто демократичний Захід, продовжують дозувати наші втрати в запеклій борні з найпідступнішим московським агресором. Нічого не змінилося за останні тисячу років, відколи Захід свідомо відгородився від одвічної східної орди українськими хліборобами, котрі не тільки взяли на себе місію годувати світ, а й стали вимушеними захисниками цивілізаційного поступу людства.

Тільки своя збройна сила

Звичайно, ця місія викристалізувалась із природного обов'язку наших предків захищати насамперед себе, майбутнє своїх нащадків зі збереженням власних самобутніх традицій, що вирізнятимуть їх серед навколишнього світу. І виловлені на родючих чорноземах неповторні традиції національної ідентичності виявились настільки потужними, що християнство, яке вибрали за офіційну релігію для нас київські князі з роду Рюриковичів, навіть донині не змогло витіснити зі свідомості українців ту сув'язь духовного закорінення, яке постійно утримує нас на своєму споконвічному розселенні.

І хоч на деякий час нашим предкам доводилося під нестримним потоком незчисленної орди відступати в ліси й болота, в гірські улоговини, проте, як тільки загарбники виснажувалися й відповзали назад, хліборобські гени витягували з непрохідних хащів нащадків колишніх господарів широких степів, аби відроджувалися і сила, і слава витвореного на чорноземі племені.

А слава їхня полягала в тому, що вони без зброї, а власне хліборобством, могли не просто зупинити завойовницькі походи кочовиків, а й змінювати їхній уклад життя, як і внутрішнє ество. Бо ж з якого б то доброго дива частина войовничих скіфів уже через двісті років після прищестя в наші причорноморські й приазовські степи відмовляється від звичних доти завойовницьких походів, а вчиться в підкорених ними місцевих мешканців правильно засівати збіжжям чорнозем. А за наступних тріста років усі вчорашні скіфи вже стануть вправними орачами, геть втрачаючи бойові якості.

Тож новим непроханим пришельцям на наші землі — сарматам — не довелося докладати особливих зусиль, щоб упокорити колись непереможних скіфів, які відтепер стали складовою українського етногенезу. Згодом додається до цього процес кров готів, гунів, що визначить у свідомості нової спільноти власне означення як антів, склавинів. Саме вони закладуть той підмурівок, на якому вже посправжньому розбудується державна організація наших предків — Русь із центром у Києві, гори якого зупинили в доісторичні часи потужний льодовик з півночі.

Це власне самоврядування поклато в підвалини майбутнього не лише захист наявних земель, а й, зважаючи, очевидно, на тяглість історичної пам'яті багатьох попередніх поколінь, узялося наворотити колись втрачене. Тож зроджується та велика година, коли розпочинається перший етап творення власної збройної сили, який найбільш образно означиться закликком Святослава-завойовника: «Іду на ви!».

Щоправда, зазнавши поразки на південному фронті, відтак не зумівши закріпитися Києв-

цем і Переяславцем на оспіваному народною творчістю Дунаї, київські князі повернули свій погляд на північ, де в болотах Залісся від Балтики до Уралу розселилися численні угро-фінські мисливсько-рибальські племена. Завоювати їх для вишколених походами на Візантію київських дружин не було проблемою. Вона виявилася в утриманні величезних територій, що виснажувало власне Русь, бо значна маса наддніпрянського населення мала йти русифікувати далекі угро-фінів.

Проте, користуючись сучасною термінологією, внутрішній валовий продукт Наддніпрянщини як власне Русі з центром у Києві виявився недостатнім, щоб утримати упокорені північно-східні племена, на теренах яких Ярослав Мудрий заснував навіть фортеці зі своїми світським і релігійним іменами — Ярослав і Юр'єв. Як наслідок — імперія київських Рюриковичів розпалася, а колонізовані ними суздальсько-володимирські захолюстя зважились і на те, щоб вразити 1169 року ослаблену «матір городів руських» небаченим доти погромом.

Протверезіння від цього страшного удару полягало в тому, що волинський князь Роман Мстиславич узявся 1199 року відроджувати державу власне русичів, проголосивши на Трипільському з'їзді 1205 року підпорядкування всіх удільних князів великому київському, як це було вже в традиції. Проте цей соборник українського розселення, як і його син Данило, володіючи Києвом, не залишилися у ньому правити, що не сприяло централізації Галицько-Волинської держави й піднесенню її авторитету на міжнародній арені. Тому її правителям, що перебували в невеликих центрах західноукраїнського розселення, Європа могла лише обіцяти словесну підтримку в боротьбі, але сама уникала організувати спільні походи проти набігів східної орди.

Саме тому залишений на одинці проти неї Данило Галицький змушений був руйнувати зведені вже оборонні споруди, повз які та рвалася до «останнього моря». Але виснажена на природних перешкодах в українських Карпатах вона повернула назад у Поволжя, задовольняючись даниною з упокорених народів.

Коли ж українці приходили на збройну допомогу своїм європейським сусідам, як це було 1410 року в битві проти Грюнвальдом, то ті не зображували на своїх величезних переможних картинах наших синьо-жовтих прапорів, а лише свої — біло-червоні. Наших бойових дружин із Києва, Стародуба, Белза, Кременця, Луцька, Володимира, Перемишля, Ярослава нібито на полі бою й не було...

І Флорентійська унія з Римом 1439 року не дала тоді впевненості в нашій підтримці з боку Заходу. Однак після того політичний провід української на-

ІСТОРІЯ

І знову клич: «Зродились ми великої години»

Аби вижити — розраховуємо на власні сили



Героїчна боротьба Української повстанської армії проти коричневого берліна й червоної москви за відродження власної державності викликала захоплення в багатьох країнах світу.

Фото з сайту galinfo.com.ua.

ції остаточно зрозумів, що тільки власна збройна сила може забезпечити нам майбутнє. І вона викристалізується в діяльності Запорозької Січі на Хортиці завдяки жертвості українського князя Дмитра Вишневецького — саме тоді, коли українству загрожувало повне винищення.

За неповні три десятки років українське козацтво вже стане надією для багатьох європейських народів, яким тепер загрожувала й мусульманська Туреччина, що утвердилася на берегах Босфору й Дарданелл. Українські козацькі відділи постійно запрошували різні європейські держави не тільки для того, щоб допомогти у війнах проти їхніх сусідів, а й залагодити внутрішні конфлікти. Такі близькі й далекі походи відшліфовували бойову майстерність української тактики й стратегії, наповнювали її новітніми методами й прийомами, що зрештою продовжувало нагромаджувати революційну енергію для власного національного зриву.

Критична маса її стала очевидно під час виступу Богдана Хмельницького в 1648 році — через триста років після падіння Галицько-Волинського князівства як держави українського народу. Тоді, як свідчив Самовидець, «усе, що живе, піднялося в козацтво». Його військова майстерність, переможена на дипломатичний хист великого гетьмана, дала можливість здійснити Українську національну революцію в середині XVII століття, в ході якої відроджується власна державність нашого народу. Воїстину знову тоді зродились ми великої години!

Тож віра в одвічність нашої відродження не зникала навіть у найтяжчі роки колоніального московського поневолення. Усякий раз, коли нас і весь світ москва пробувала переконати, начебто українців «не било, нет і не может бить», пророче слово Тараса Шевченка знову й знову закликало підніматися з колін: «Борітеся — поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля свята!».

«Хто борець — той здобуває світ»

Тож уже не триста років тепер довелось чекати нового національного відродження, а лише півтора століття — після ліквідації гетьманства в 1764 році до 1917-го, коли синьо-жовті прапори не тільки замаюють від Петрограда до Тихого океану на всіх наших розселеннях, символізуючи процес творення українських національних рад, а й звернуть погляди всіх їх до власного одвічного джерела духовності, бо ж до того і закликав Великий Кобзар: «Святий Київ наш великий!».

Визнана всім світовим українством Центральна Рада скличе до Києва Всенациональний конгрес, який легітимізує процес відродження Української держави. Під тиском широких мас і політичних обставин соціалісти Центральної Ради зрештою зважаться проголосити її незалежною і самостійною. А далі московський імперіалізм — як червоний, так і білий, — оскалив свої хижацькі зуби на українську державність, і, користуючись «демократичною» байдужістю Заходу до українсь-

кої проблеми, зумів упокорити Наддніпрянщину, а інші наші етнічні терени відступили на час своєї підготовки до остаточного оволодіння ними Польщі, Чехословаччини й Румунії.

Але з цим не могла змиритися петлюрівська еміграція, яка взяла з собою на чужину не тільки державні клейноди Української Народної Республіки, а й нескорений дух предків, які витворили хліборобами на чорноземах тисячі й тисячі років тому. Учорашні вояки, багато з яких стали студентами як перших в історії своїх вишів за кордоном, так і власне багатьох європейських, об'єдналися в Організацію українських націоналістів, яка чітко виписала на своєму прапорі: «Здобудеш Українську державу або згинеш у боротьбі за неї!». А ще додали в своєму славні: «Не хочемо ні слави, ні заплати. Заплата нам — це радість в боротьбі! Солодке нам у бою умирати, Як жити в путях, мов німі раби».

І коли вони остаточно пере-свідчилися 1939 року на прикладі Карпатської України, що ніхто не зацікавлений у відродженні нашої державності на наших власних землях, то взялися цю справу рухати самі. Націоналісти з-під прапора Степана Бандери 30 червня 1941 року вже не питали в Гітлера в окупованому ним Львові дозволу проголосити відновлення Української держави — просто поставили його до відома на Українських народних зборах через присутніх його офіцерів і місцеву радіостанцію.

Закінчення на стор. 7

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Росії не вдалося поглинути всю Україну через внутрішній спротив, тому в кремлі вирішили зачистити ненависну територію тотальним нищенням будинків і життєво необхідної інфраструктури. Мовляв, хто ще не виїхав за кордон, той тепер точно втече від ракет, термряви і потенційного холоду. План ворога простий і напрощад ефективний, що, в принципі, ніскільки не дивує з огляду на влаштований ним геноцид. Але останнім часом з не менш вираженим ентузіазмом великий вихід українців з України почала влаштовувати і центральна влада. Принаймні рішення, які останнім часом ухвалюють або, навпаки, не ухвалюють уряд та Верховна Рада, змушують людей покидати рідні домівки не лише у прифронтових, а й у центральних та західних регіонах.

Дотиснути тих, хто спробував вижити

У людини, яка кілька років поспіль не слідувала в ефірі за роботою Верховної Ради, побачене може викликати глибокий шок. Сюжет, що днями з'явився в ютубі, і справді дивний. За трибуною емоційно виступає народний депутат із фракції «Європейська Солідарність» Олександр Гончаренко, закликаючи колег врятувати народ від законопроекту про підвищення акцизу на пальне, а в залі панує повна байдужість. Одні парламентарії буквально «повисли» біля спікера та його заступників і щось жваво обговорюють за спиною виступника. Решта перешіптуються у кріслах або читають щось у своїх телефонах. До крику душі пана Олександра кілька хвилин прислухався бувалий нардеп багатьох скликань, але зрештою й він потрапив до об'єктива з абсолютно неприхованим позіханням.

Описати поведінку депутатів на четвертій годині роботи Верховної Ради можна було без проблем з тієї простої причини, що у залі їх залишилося всього лише 36 осіб. «Голови» порахував сам виступник, аби підкреслити ступінь глибокого морального падіння парламенту, який ніколи й не намагався підняти професійну планку вище своїх попередників.

І все було б нічого, якби йшлося про відміну переведення стрілок годинника на літній час, а не про документ, який завтра може остаточно добити країну в економічному і демографічному сенсах. Те, чого не змогли досягти рашисти на третьому році війни, успішно виконують так звані народні обранці.

Арифметика, за словами Олександра Гончаренка, тут досить проста. Здорожчання акцизів на пальне автоматично спричинить зростання цін на всі без винятку товари. А сфера обслуговування (магазини, кав'ярні, перукарні, пекарні тощо), які користуються генераторами в години відключення світла, змушені будуть закритися через неефективність бізнесу.

Аграрії теж у відчаї, оскільки їм буде вигідніше покинути урожай на полях, аніж збирати його собі ж на збиток.

Причому тотальне підвищення цін на всі товари і послуги стане в умовах, коли уряд заморозив або максимально урізав усі соціальні виплати малозабезпеченим верствам населення.

Літні люди з мінімальною пенсією, які давно перебиваються хлібом і дешевою крупою, опиняться на межі голоду.

«Ви хочете остаточно добити людей? — запитує гарячково пан Гончаренко. — Хочете зробити так, аби виїхали і ті, що ще не виїхали, а заодно припинили роботу ті, хто ще працює?!»

Маски байдужості на обличчях нардепів лишилися незворушними навіть після того, як виступник процитував коментар Головного наукового експертного управління апарату Верховної Ради, член якого поставив парламентаріям чітке запитання: «А хтось порахував економічні наслідки цього законопроекту?». Наслідки ж такі, що зростання цін на пальне може дійсно принести додаткові кошти казни, але з бюджету доведеться автоматично збільшити виплати, пов'язані з утриманням державних установ і, до речі, армії. Який тоді у цьому сенс, якщо маються на увазі інтереси суспільства, а не логіка однолітніх рідень?

Немає коштів — погано, є гроші — не краще

Причину того, що українці в липні зму-

■ ВИЖИВАННЯ

Випробування пільмою

Енергетичну кризу уряд ускладнив законопроектом про підвищення акцизів на пальне і не зняв митні збори з усього обладнання, призначеного для відбудови зруйнованих енергооб'єктів

шені по 18-20 годин на добу жити і працювати без світла, чиновники та енергетики пояснюють атаками москалів на об'єкти генерації. Але, як стало відомо, втрати енергетичної інфраструктури були б набагато нижчими, якби уряд спромігся організувати будівництво спеціального укриття для захисту електростанцій від ракетних атак.

«Днями відбулося засідання бюджетного комітету Верховної Ради, на якому доповідали фахівці Рахункової палати, — каже Олександр Гончаренко. — Вони офіційно повідомили, що у першому півріччі цього року кошти, виділені на будівництво укриття і захисту енергетики, були недовикористані на 21 відсоток. А у першому кварталі не використовувалися взагалі. Тобто у січні, лютому і в більшу частину березня був наявний ресурс, але ніхто нічого не робив. Утім, ми й досі не чули, хто за це був покараний».

Величезна кількість зруйнованих енергооб'єктів недавно таки змусила нардепів проголосувати за скасування мита й ПДВ на імпорту енергетичного обладнання. Це дозволить знизити ціну на генератори, накопичувачі чи ті ж сонячні батареї.

Але не минулося й без традиційного ляпу, адже до списку компаній, що отримали право на податкове послаблення, не потрапила вітрова енергетика.

Вибірковий підхід чиновників і депутатів представники Української вітроенергетичної асоціації (УВЕК) назвали дискримінаційним і несправедливим. І сталося це тоді, коли інвестори в найближчі рік-два були готові розпочати будівництво нових об'єктів, бо вже мають до 3 ГВт готових для реалізації проектів.

Крім цього, сучасні вітряки — це ті потужності, які встановлюють усього за рік без залучення державних коштів. Тобто йдеться винятково про фінанси національних і міжнародних інвесторів та кредиторів. Тепер через відсутність відповідних податкових стимулів робота значно сповільниться.

До речі, це вже другий випадок, коли команда Володимира Зеленського встромляє палиці в колеса представникам відновлюваної енергетики. На початку свого правління «слуги народу» змінили цінову політику у цьому секторі ринку,

Складається враження, що народні обранці свідомо йдуть на те, щоб український споживач відчував на собі ефект відключень частіше і довше, а дефіцит в енергосистемі лише збільшувався.

що значно загальмувало розвиток перспективних задумок. Натомість зелене світло увімкнули постачанню електроенергії з білорусії та росії.

Повторна дискредитація спонукала членів УВЕК до неабиякої відвертості. Зокрема, на своїй сторінці у фейсбуці вони виступили з різкою і досить відвертою заявою. «Складається враження, що народні обранці свідомо йдуть на те, щоб український споживач відчував на собі ефект відключень частіше і довше, а дефіцит в енергосистемі лише збільшувався. Що вони свідомо прагнуть витратити кошти на дороговартісний імпорту електроенергії; свідомо блокують залучення міжнародних інвесторів на ринок України та підривають інвестиційний імідж країни, який і без цього є підірваний росією; свідомо дають підставу для того, щоб російський енергетичний терор продовжувався».

Усе це, на думку членів УВЕК, суперечить закликам Володимира Зеленського розвивати розподільчу генерацію, перетворюючи Україну на зелений енергетичний хаб і країну інновацій. Зрештою, як наслідок — «усе це грає на руку російсь-



Генератори надії нашої.
Фото видання «Фокус».



Світла може стати більше, якщо спадє спека і рашисти більше не стрілятимуть по енергетичних об'єктах.
Фото Новини Про.

кій федерації — єдиній країні, яка свідомо не підтримує і не стимулює розвиток вітрової енергетики і ВДЕ, бо це загрожує її національній безпеці».

Офіційні версії

Наприкінці минулого тижня Володимир Зеленський провів нараду з урядовцями, командою офісу президента і секретарем РНБО, анонсувавши рішення, які,

на його думку, «зроблять більш надійним проходження опалювального сезону». «Я доручив представити всі деталі того, що держава може зробити, і деталі того, на які конкретні напрями щодо енергетики треба й надалі мобілізувати партнерів», — сказав він.

Тим часом наші партнери «мобілізувалися» вже давно, поставивши в Україну велику кількість генераторів. Але чиновники зробили все можливе для того, аби використання цих приладів через здорожчання пального стало вкрай проблематичним.

Із вуст високопосадовців наприкінці минулого тижня пролунали й обнадійливі анонси. «У двадцятих числах липня розраховуємо на покращення ситуації, — повідомив прем'єр-міністр Денис Шмигаль. — Завершаться ремонтні роботи на деяких об'єктах генерації, що збільшить потужність в енергосистемі. Таким чином відключення будуть не такими тривалими».

Потішив обережним прогнозом і голова правління Укренерго Володимир Кудрицький. «Ми працюємо, відштовхуючись від найгірших сценаріїв, — сказав він. — Якщо спека схлине, а інтенсивних і успішних дія-

росіян обстрілів не буде, зменшення тривалості відключень буде більш помітним. Але загалом тренд буде на покращення».

Складається також враження, що чиновники не проти, аби підприємці справу власного порятунку від банкрутства через брак світла взяли у власні руки. Зокрема, Кабмін розробив і вже частково запустив комплекс заходів, що стимулюватимуть громадян та бізнес вирішувати енергетичні проблеми самостійно. Цей процес урядовці називають «розбудовою децентралізованої генерації», що є ключовим напрямом роботи виконавчої влади. Йдеться про активізацію одразу кількох програм. Завдяки одній із них громадяни можуть отримати кредит (480 тисяч гривень) під нульовий відсоток на 10 років і самостійно встановити вітряки, сонячні батареї та системи накопичення електроенергії.

На такий же термін представники малого та середнього бізнесу можуть узяти кредит у 150 мільйонів гривень і встановити власні газові електростанції. Щоправда, зазначену суму їм доведеться повернути вже з річними відсотками (5-7-9%). Більш оптимістично ця інформація звучить для жителів територій, що межують із зоною бойових дій. «Там процентна ставка знижується до 1-5% на перші два роки, а кредити на інвестиційні цілі з наступного року можна буде взяти під 5% річних», — уточнив прем'єр-міністр.

Третя програма — кредити для ОСББ та ЖБК на суму до 5 мільйонів гривень. За рахунок цих коштів співвласники житла матимуть змогу встановити сонячні станції і теплові насоси. Після цього держава в межах програми «ГрінДІМ» компенсує їм 70 відсотків витрат.

І нарешті за четвертою програмою представники великого бізнесу зможуть узяти кредити терміном на 5-7 років під 14-16 відсотків річних. Заставою слугуватиме обладнання їхніх підприємств. ■

ЗАКОНОТВОРЧИСТЬ

Кінець літнього часу,
або Як Руслан Стефанчук переміг
Бенджаміна Франкліна

Чому ухвалений закон «про годинникові стрілки» є популізмом і наближає нас до росії, білорусі та Китаю

Максим СТРИХА, доктор фізико-математичних наук, професор

Верховна Рада 16 липня цього року ухвалила в цілому законопроект «Про обчислення часу в Україні» №4201 (ініціатор — сам голова парламенту Руслан Стефанчук), яким передбачено скасувати сезонне переведення годинників раз на пів року. У пояснювальній записці до законопроекту було зазначено: «Такий «сезонний часовий стрибок» призводить до зміни біологічних ритмів людини, що негативно чиним відображається на загальному стані людини, як фізіологічному, так і психологічному. Після переведення годинникових стрілок у громадян погіршується самопочуття, знижується працездатність, спостерігається значне загострення хронічних хвороб».

«Забрав блискавку в небес і владу в тиранів»

Отже, стараннями голови нинішнього парламенту в Україні поховано ідею сезонної зміни часу, яку вперше висловив у 1784 року визначний американський учений і політичний діяч Бенджамін Франклін, той самий, чий портрет досі прикрашає столідоларові купюри і на чиему мармуровому бюсті було написано: «Забрав блискавку в небес і владу в тиранів».

Хід міркувань Франкліна був приблизно такий: візьмімо місто в середніх широтах, де тривалість найдовшого світлового дня влітку становить приблизно 16 годин, а найкоротшого світлового дня взимку — приблизно 8 годин (саме такі цифри маємо, до речі, для Києва).

Коли вважати, що Сонце перебуває в найвищій точці опівдні (за часів Франкліна кожне місто мало свій час, пов'язаний з його довготою), то взимку воно сходить над обрієм о 8-й ранку, а сідєє за обрієм о 16-й вечора. Нічого не вдієш — і рушати на роботу, і повертатися з роботи доводиться потемну, при освітленні (за часів Франкліна — свічок чи газових ламп). А ось улітку воно сходить о 4-й ранку й сідєє о 20-й вечора.

Франклін першим звернув увагу на те, що пересічний містиянин проводить при цьому в ліжку принаймні пару літніх ранкових світлих годин, коли так зручно працювати, а натомість увечері ще мінімум зо дві години живе при штучному освітленні, перш ніж рушити спати. Звідси у вченого з'явилася ідея: запровадити на пів року літній час, зсувнутий на годину вперед порівняно із зимовим, і суттєво заощадити на свічках і на газі, та й очі людям оберегти від зайвого напруження.

Літній час на території УНР 1919 року

Практичне втілення цієї ідеї Франкліна в життя в різних країнах відбулося з початку ХХ століття. Літній час на території УНР було вперше встановлено з 14 квітня по 14 вересня 1919 року. Це було зроблено для того, щоб повніше використовувати для потреб людини світловий час у літні місяці — відповідно до викладених вище міркувань.

На сьогодні, попри запровадження енергоощадних ламп, питання зменшення енергетичних витрат на освітлення залишається актуальним, що зафіксовано, зокрема, й рекомендаціями Європейської економічної комісії ООН. Тому провідні держави світу далі практикують переведення годинникових стрілок на годину в літні місяці. Так роблять у майже всіх штатах США, провінціях Канади, Великій Британії і всіх без винятку держа-

вах ЄС (попри те, що в ЄС від 2021 року питання запровадження літнього часу є вже компетенцією не Брюсселя, а національних урядів).

Натомість відмовилися від використання літнього часу такі недемократичні держави, як росія, білорусь і Китай.

Отже, висновок перший: з ухваленням законопроекту №4201 Україна відійшла від практики обчислення часу, загальноприйнятої для країн ЄС та інших держав, що підтримують Україну в її боротьбі проти російської агресії, і взяла варіант, характерний для тоталітарного світу. Таке рішення важко пояснити з точки зору будь-якої політичної логіки.

Незручності для реноме держави, економіки й кожного

А з точки зору астрономії дія законопроекту №4201 поверне нас до ситуації, яка була до Франкліна. Світатиме наприкінці червня в Києві по третій ранку, коли більшість громадян ще мирно сплять у ліжках. А ось після восьмої вечора ці громадяни вже змушені будуть запалювати світло — на годину раніше, аніж тепер, за дії літнього часу.

Це відчутно збільшить витрати установ, підприємств і домогосподарств на електричне освітлення у вечірні години навесні, влітку та восени, що матиме особливо помітний ефект для кожного з нас в умовах постійних відключень електроенергії, викликаних руйнуваннями енергетичної інфраструктури. У ці найдовші літні дні особисто я звик працювати при денному світлі до 21-ї. А після скасування переходу на літній час уже о восьмій поведеться вмикати павербанк.

Натомість у ранкові години сонячне світло витрачатимемо марно. Причому особливо відчутно — на сході держави, де сонце сходить ще на годину раніше, аніж у столиці. Тож наступний крок, до якого неминуче змушена буде вдатися влада в умовах дії законопроекту №4201, — це запровадити гнучкий графік початку робочого дня в різних регіонах держави, що цілком нівелює ефект часової «стабільності», який і повинен начебто забезпечити законопроект №4201.

Тож навіть створювати одним законом стільки незручностей одразу для реноме держави, для економіки, для кожного окремого громадянина? Невже годинний зсув часу двічі на рік має такі вже згубні наслідки для кожного з нас?

Академія наук вищої школи України — заснована у 1992 р. всеукраїнська громадська наукова організація, яка об'єднує понад 450 провідних учених, докторів наук і професорів, що працюють в усіх на-



Хотіли «подбати про народ», а почали приєднуватися ухваленими нормами до недемократичних держав.

Фото з сайту radiosvoboda.org.

укових центрах держави і представляють усі галузі знань — ще відразу після ухвалення законопроекту №4201 у першому читанні в березні відносно мирного 2021 року в зверненні на адресу Верховної Ради наголошувала на тому, що на сьогодні відсутній авторитетний визнаний світовою науковою спільнотою дослідження, які б засвідчували серйозний негативний вплив сезонного переведення годинників на фізіологічний і психологічний стан людини.

І це є цілком зрозумілим: адже десятки мільйонів людей, регулярно подорожуючи по всьому світу, змінюють часові пояси не двічі на рік, а значно частіше, й не на одну годину, а на більший часовий інтервал. Це справді призводить до певного тимчасового дискомфорту, але не тягне за собою тривалих негативних наслідків і зовсім не є підставою для відмови від подорожей за межі свого часового поясу.

Закони природи не підвладні депутатам

Але дуже вже хотілося депутатам «подбати про народ» — і законопроект №4201 було ухвалено з суто формальними експертними висновками міністерств, проте без глибоких фахових експертних висновків наукової спільноти, зокрема профільних установ НАН України, НАМН України, провідних університетів тощо. Перемога Руслана Стефанчука над Бенджаміном Франкліном виявилася повною і тріумфальною.

А ось перемоги над законами природи не вийде. Земля обертатиметься навколо Сонця і навколо власної осі так, як оберталася і раніше. Ранкові світлі години влітку марнуватимуться, а вечірні — потребуватимуть електрики. З якою, як відомо, зараз сутужно і буде сутужно у найближчі роки.

Щоправда, лишається слабка надія на те, що не лише популістський, а й відверто антиєвропейський закон буде все-таки заветовано президентом Володимиром Зеленським. Адже розумніше зараз було б пояснити виборцям, які справжні наслідки потягне за собою «депутатське людинолюбство», а на рівні уряду — утворити робочу групу з фахівців-науковців для опрацювання пропозицій щодо вдосконалення системи обчислення часу в Україні. До цього президента й закликала АН ВШ України. Але, на жаль, голос учених нечасто чують у високих владних коридорах. ■

ІСТОРІЯ

І знову клич:
«Зродились ми великої години»

Закінчення.

Початок на стор. 5

Це справді вперше трапилося, щоб на окупованих гітлерівцями землях Європи хтось із місцевих спробував діяти без узгодження з ними. Але українці справді виявилися такими. І незважаючи на арешти провідників бандерівської ОУН, остання знаходить сили й мужність під гітлерівською окупацією творити власну збройну силу. Бо ж і справді прийшов час, коли треба було нагадати всьому світові, що «Зродились ми великої години, З пожеж війни, із полум'я вогнів, Плекав нас біль по втраті України, Кормив нас гнів і злість на ворогів...».

І героїчна боротьба Української повстанської армії проти коричневого Берліна й червоної москви за відродження власної державності рідного народу викликала захоплення в багатьох країнах світу. Відомий французький генерал де Голль дослівно висловився ось так: «Якби я мав таку армію, яку має ОУН, німецький чобіт ніколи не топтав би французьку землю».

Однак цю всенародну армію ніхто з сильних світу того тоді так не підтримав, як підтримали вони в 1944 році французьку. УПА могла протистояти до зубів озброєним ворогам, лише розраховуючи на власні сили. І її Головний командир Роман Шухевич мав місце постою не в Лондоні чи якійсь іншій вільній від нацистської окупації європейській столиці, а в криївці на рідній землі. І був він там «твердим, міцним, незламним, мов граніт», а не вигаданим у якихось фантазіях «пігмеєм» і «цинником». Бо ж розумів достеменно, що «плач не дав свободи ще нікому, А хто борець — той здобуває світ».

Так, УПА, обмежена в людських силах і засобах збройної боротьби, змогла втриматися в повному оточенні лише десять років, але вона залишила чин посв'яти на майбутнє, що Україна — понад усе: «Під синьо-жовтим прапором свободи З'єднаєм весь великий нарід свій».

Драпали кацапи...

Цієї мети вдалося досягти 1991 року, коли справді під синьо-жовтим прапором почастило об'єднати всіх українців, які на першому в своєму житті загальнонаціональному референдумі підтвердили відродження Української держави. І спадкоємці героїчних звершень мазепинців, петлюрівців, бандерівців чітко усвідомлювали, що цей доленосний Акт проголошення державності доведеться ще скроплювати кров'ю сучасного українства. Воно підтвердило це в Революції гідності, коли, вшанувавши Героїв Небесної сотні, одразу ж вирушило з майдану Незалежності в Києві на Донбас зупиняти чергову хвилю східної орди.

Особливо актуальним залишається цей клич з початку широкомасштабної війни 2022 року, коли, попри розрахунки московського керівництва, його військам не вдалося провести через три дні переможний парад на Хрещатику в Києві, а довелося драпати від столиці України як на північ, так і на схід.

Зашпари від реального українського спротиву російській навалі так ошелешили Захід, що він і сьогодні залишається в розгубленості. Відтак — наче цідить нашу кров, виділяючи крихти на необхідну відсіч агресору. На жаль, так званому демократичному Заходу забракло справжнього лідера, який усвідомлював би, що майбутнє всього людства вирішується нині на полях війни в Україні. Про це особливо промовисто свідчило бажання президента США Джо Байдена взяти участь у зборі коштів у Голлівуді на свою передвиборчу кампанію замість того, щоб очолити Український саміт миру в Швейцарії.

Тож коли і на ювілейному зібранні НАТО в її членів забракло мужності запросити воюючу Україну до цього альянсу, який і сьогодні ми захищаємо, то маємо востаннє зрозуміти: аби вижити — розраховуємо на власні сили. Відтак знову згадуємо й чітко карбуємо клич з Гімну ОУН:

Веде нас в бій борців упавших слава.

Для нас закон найвищий — то наказ:

«Соборна Українська держава —

Вільна й міцна, від Сяну по Кавказ.

Іншого не дано: Україна повинна перемогти! ■

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене свідоцтво про здобуття базової середньої освіти серія KB 54801866 та додаток до нього СЛІ 056399, видані Гімназією №188 Дніпровського району м. Києва на ім'я Ваврик Лада Юріївна, вважати недійсними.

ПІДТРИМКА

Українка-капеланка:
близькі з війни, це

Житомирянка Олена Легенчук — одна з перших жінок-капеланок в нашій країні, які у повномасштабну війну почали служити на передовій

Ганна ВОЛКОВА

Жінка — багатодітна мати, має четверо неповнолітніх дітей (її найменшій донечці не виповнилося ще й чотирьох). До початку великої війни разом із сім'єю проживала в Іспанії, професійно займалась фотографією, була авторкою цифрового контенту. За фахом педагог.

Буквально з перших днів великої війни активно включилася у волонтерську діяльність, під час якої познайомилася з представниками Християнської служби порятунку. Щоб закрити збір на приціли нічного бачення, продала власну автівку й невдовзі, залишивши дітей на чоловіка, повернулася в Україну, щоб служити військовим на фронті. І Бог розпорядився так, що вона, не маючи військового звання, стала частинкою військового корпусу капеланів. Їй дозволили проводити служіння безпосередньо в окопах. Це був своєрідний експеримент, який показав надзвичайну ефективність пасторської служби для підняття морального і бойового духу військовослужбовців.

У капеланки Олени Легенчук немає сталого графіку. Деякий час вона проводить на «нулі», деякий — працює в тилу. Зокрема, зустрічається з дружинами та матерями військових і військовополонених, щоб підтримати їх морально, дати поради. Нещодавно така зустріч відбулася в Полтаві.

Надіньте спочатку «кисневу маску» на себе

На такі зустрічі Олена Легенчук бере пляшку пепсі-коли, пляшку чистої води й кілька склянок. Вони дуже підходять для того, щоби зримо продемонструвати те, як ми, сповнені негативними емоціями — гнівом, образами, тривогами, — наповнюємо негативом своїх рідних, які перебувають на фронті. Бо якщо до половини склянки пепсі-коли долити пів склянки цього ж напою, то перша переповниться й рідина почне хлюпати через край.

— Військовий, який живе у постійному стресі, дискомфорті, до яких приєднуються контузії й поранення, після важкого спілкування з рідними стає схожим на цю переповнену склянку. У такому стані в нього виникають навіть суїцидальні думки, — пояснює Олена. — Але якщо ви щодня додаватиме йому спокою, радості, надії, впевненості і якщо цього буде більше, аніж негативу, який він отримує, то він очищатиметься від темних думок.

При цьому капеланка поступово розбавляє пепсі-колу в склянці прозорою водою, і вона щоразу стає світлішою і світлішою.

— Той, хто підтримує військовослужбовця, сам повинен мати ресурс. Бо якщо милиця поламана, то можна впасти, — образно говорить Олена.

Але ж де брати сили самим жінкам, щоб стати підтримкою рідній людині, яка носить піксель?

— Сьогодні ми всі травмовані війною, всі в зоні ризику. Адже коли хтось із родини йде на війну, то разом з ним вирушає вся сім'я, — каже пані Олена. — Ми живемо з хронічним болем, дискомфортом. Кричимо, зриваємося, плачемо, бо нервова система не витримує. При цьому часто забуваємо про себе. Я — на задньому плані. А дух, душа й тіло взаємопов'язані між собою. І коли настає вигорання, приходять хвороби. Дружини військових, на жаль, часто хворіють на онкологію. Найчастіше хвороба вражає молочні залози й репродуктивні органи. Треба розуміти, що наші клітини постійно мутують, імунна система їх викидає, а коли вона слабне, то мутовані клітини не отримують цього сигналу. Так розвивається рак.

Ми маємо бути сповнені світлом, тишею, спокоєм. Не нервувати, правильно харчуватися, висипатися, навантажувати себе фізично, пити достатньо води. До речі, саме вода виводить з організму стрес —

через піт і сечу. Цьому сприяють, зокрема, заняття спортом та активний секс.

Горе не можна маскувати фразою «у мене все добре», і його не можна відкладати на роки. Це призводить до пригнічення емоційного стану. Тому природно плакати і важливо спілкуватися з людьми, вихлюпувати свої переживання і тривоги назовні.

Щовечора треба знаходити час на себе — не дивитися новин, провітрювати кімнату перед сном, звільняти мозок від негативних думок, прочитати молитву: «Дякую Богові за все і віддаю все йому».

Щоб мати спроможність дбати про когось, згадайте, як у літаках стюардеси завжди радять у непередбачуваних ситуаціях надівати кисневу маску спочатку на себе, а тоді на дитину. Бо якщо вам не вистачить кисню, про вашу дитину нікому буде потурбуватися.

Але з досвіду знаю, що половина моєї аудиторії не дослухається до цих порад...

Якщо не знаєте, про що розмовляти з чоловіком-військовим, похваліть його за сміливість

«Про що говорити з чоловіком, який на «нулі»? У нас немає тем для розмов! Я боюся викликати у нього негативну реакцію якимось словом, і

Сьогодні ми всі травмовані війною, всі в зоні ризику. Адже коли хтось із родини йде на війну, то разом з ним вирушає вся сім'я. Ми живемо з хронічним болем, дискомфортом. Кричимо, зриваємося, плачемо, бо нервова система не витримує. При цьому часто забуваємо про себе. Я — на задньому плані. А дух, душа й тіло взаємопов'язані між собою. І коли настає вигорання, приходять хвороби.

він не розповідає мені про свої пережиті жахиття. Тому ми часто мовчимо», — першою включилася у діалог одна з присутніх на зустрічі.

— Похваліть свого чоловіка за сміливість, якщо не знаєте, про що говорити. Це дуже сміливі люди, які заслужують поваги, бо вони йдуть у бій, попри страх, що є природною емоцією людини, не дозволяють йому опанувати ними. Для кожного, хто на «нулі», важливо просто чути ваш голос, — радить капеланка.

«Коли чоловік щось страшно розказує, я ще більше переживаю за нього», — зізналась інша з присутніх.



Під Краматорськом.

Фото з відкритих джерел.

«Мені важко після розмови з чоловіком», — додала ще одна.

— Це називається вторинною травматизацією, — пояснює Олена. — Нервова система чоловіка адаптувалася, бо усе, про що розповідає, він уже пережив, а ви переживаєте ці емоції сильніше. Тому попросіть його берегти вашу психіку.

«Чоловік на передовій, практично нічого не розказує. Але я не можу себе контролювати, коли він іде на позицію»,

спілкування, яке завдає фізичної, моральної й психологічної шкоди, прикрите начебто добрими намірами, — пояснює капеланка. — Раджу просто викреслювати таких людей із життя, щоб вони його не псували. Я, наприклад, заблокувала у телефоні деякого зі своїх родичів, оскільки вони деструктивні.

Люди нас дратують більше чи менше. Пропоную ставитися до деякого, як до хворого чи як до маленького — поблажливо. Сказала щось така людина, то й сказала, це неважливо для вас, і тоді це не травмує. У мене, до речі, є клієнтка, юна дівчина, у якої токсична мама. Іноді, щоб лобити маму, треба, щоб вона була на певній віддалі.

Вам доведеться заново знайомитись зі своїм чоловіком

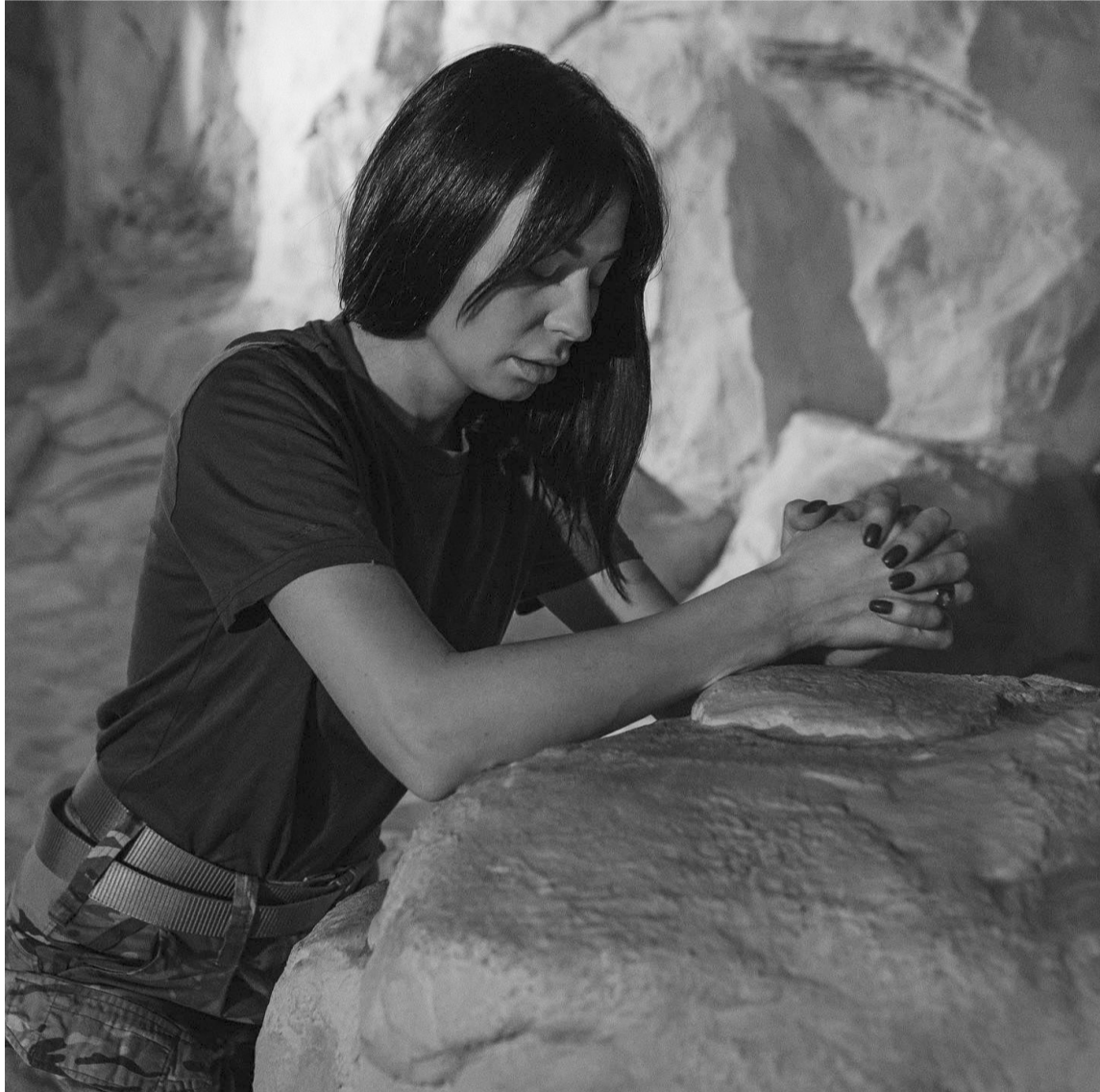
— Переживання за близьку людину, яка воює, може мати фізичні прояви: втрата інтересу до роботи, втрата апетиту, незрозумілі болі, апатія, безсоння, агресія, труднощі з концентрацією уваги, кошмари, суїцидальні думки, емоційне виснаження, галоцинації... Це процес горювання, — продовжує Олена Легенчук. — І це нормально для людини у стані горювання під час війни. Ці процеси треба пройти. Треба не тільки прожити горе, а й відновитися в цьому процесі. Але в кожного своя нервова система, тому кожен переживає це по-своєму. І не кожен, на жаль, уміє ставити реалістичні очікування до себе і до близької людини.

Я нікому не говорю: «Все буде добре». Бо те, що було до війни, не повернеться. І та людина, котра на війні, не буде такою, як була раніше. І ви також уже

— Це позитивний аб'юз, тобто

ПІДТРИМКА

«Коли повернуться буде ще одна війна»



Щира молитва.

змінені. Ви знайомі зі своїм чоловіком, але ви змінені. І вам потрібно знову знайомитись. Вас буде травмувати те, що говорить військовий, як він про це розповідає, його ставлення до пережитих подій. Він може кричати, матюкатися, тобто проявляти емоційне насилля.

Може зловживати спиртним чи підісти на наркотики. Але хочу застерегти: треба уникати звинувачення в його бік. Іноді досить бути поруч.

Коли повернуться близькі з війни, це буде ще одна війна. Як жити з людьми, які пережили військові дії? Як боротися за таких людей? І чи треба терпіти, намагатися робити вигляд, що у вашій родині все добре?

Багато жінок, які отримують подвійну травму, вважають, що впораються самостійно, без допомоги фахівця, тому намагаються не виносити сміття з хати. Але це неправильно.

Добре, якщо комусь достатньо молитви. Але я раджу мати коло себе трьох близьких людей: подругу, психолога чи капелана. Має бути подруга, яка просто слухала б і нічого не радила. А краще дві, бо одна може не витримати. Активне слухання дуже важливе.

Ще краще, коли подруга годину-другу побуде з дітьми

чи прибере за вас у квартирі, чи зварить їсти, а ви сходите у салон краси.

Середмоїхклієнтоккоєколишня військова з інвалідністю, яку вона отримала внаслідок бойових дій. У неї воєє батько, воюють колишній і теперішній чоловіки. Уявіть, яке в неї морально-психологічне навантаження! Недавно ми спілкувалися з нею по відеозв'язку, і я помітила, що жінка давно не робила манікюру й не фарбувала волосся. Я попросила

професійний психолог, чотири доби пролежала на підлозі без їжі й води. «Я почекаю, поки помру», — сказала своїй дванадцятирічній доньці й заборонила кому-небудь до неї підходити.

«Я ще жива, але краще б умерла. Мені ніхто не допоможе, сподіваюсь лише на вас», — написала вона мені на п'яту добу, коли її трохи відпустило, — пригадає Олена. — Насамперед я знайшла кур'єра, який привіз їй їжу. Далі ми багато

Як жити з людьми, які пережили військові дії? Як боротися за таких людей? І чи треба терпіти, намагатися робити вигляд, що у вашій родині все добре? Багато жінок, які отримують подвійну травму, вважають, що впораються самостійно, без допомоги фахівця, тому намагаються не виносити сміття з хати. Але це неправильно.

її сходити в салон і оплатила послуги. Через два тижні це була зовсім інша жінка, а не жертва обставин.

Такі елементарні речі дозволяють рухатися далі.

Жінки, які втратили чоловіків на війні, — особлива категорія клієнтів капеланки Олени Легенчук. Перед Новим роком, розповідає, її знайшла у тіктоці жінка на ім'я Аліна, у якої загинув чоловік. Отримавши цю страшну звістку, вона, сама

спілкувалися, Аліна відкрила мені своє серце, і я через Бога дарувала їй надію. Паралельно жінка пропрацювала свої травми з колегою-психологом. Недавно зустріла її. Це була вже інша жінка. «Якщо неможливо, щоб Бог повернув мені чоловіка, я житиму так, щоб він пишався мною», — сказала вона, і я зрозуміла, що наші старання дали позитивний результат. Зараз Аліна готова працювати з дружинами загиблих на війні



Із побратимами.

чоловіків. Ми продумали з нею детальний план її роботи.

Треба вміти віддавати Богу те, чого не можеш вирішити

На переконання Олени Легенчук, бути просто капеланом недостатньо. Треба бути наставником, психологом. Сама вона постійно займається самоосвітою, читаючи книги про Другу світову війну, про війни в Африці, у В'єтнамі. Її цікаві описи війни безпосередньо її учасників. Було навіть, що її запросили на Міжнародну конференцію капеланів країн Балтії й вона ділилася власним досвідом служіння капелана під час воєнних станів.

Пані Олена наголошує: робота капелана тісно переплетена з

себе у Серебрянському лісі! Тому пацієнт просить психолога ні про що з ним не говорити. І вони цілу годину мовчать. Яка ж це допомога?

Як вона сама відновлюється, часто маючи по 5-8 годинних консультацій за день? Пропускаючи через себе ріки чужого болу, співпереживаючи кожному?

— Жити у стані постійного спустошення і вигорання неможливо. Так, мені боляче від того, що не можу всі рани загоїти. На жаль, половина з тих, кого я консультую, не скористаються моїми порадами. І це теж боляче. Але я адекватно на все реаую. Головне — навчитися віддавати Богу те, чого не можеш вирішити. Тому щовечора прошу Бога дати мені мир і спокій. І закриваю день. І кожен новий починаю з нового аркуша...

P.S. Ось один з красномовних відгуків, які отримує капеланка Оленка Легенчук від військових на свою адресу: «Оленочко, я молився Богу, як тільки ми виїхали на позицію. Я відчував Його присутність з кожним своїм кроком. І так, я пригадав твої слова з приводу атаки диявола... Він атакував і намагався мене заплутати. Але я знав, хто мій Бог, і Бог сильніший! Він забрав мій страх і дав мені все, що я просив. Оленочко, я безмежно вдячний тобі за твою роботу, за твою допомогу. Твоя віра і твої молитви дають великі плоди. Я зрозумів, що тільки з вірою в серці і з Божою допомогою ми можемо здолати ворога». ■

роботою психолога. На жаль, хороших військових психологів украї мало. Вона довіряє найбільш як трьом, до яких може скерувати своїх клієнтів.

Буває, їй телефонують дружини, чоловіки яких лікуються у психіатричних клініках, і просять допомогти. Бо психолог ставить чоловікові такі запитання, які його дратують. Скажімо, просить заплющити очі й увяйти себе у лісі, згадати щось хороше. А ветеран бачить

НЕБЕЗПЕЧНА ПРОФЕСІЯ

Та, що шукає, знаходить і знешкоджує

Лейтенант поліції Людмила Стрижак — єдина жінка в команді поліцейських-вибухотехніків Полтавщини

Ганна ЯРОШЕНКО

27-річна уродженка Решетилівки, що на Полтавщині, Людмила Стрижак зізнається, що не планувала служити в поліції. Однак доля змінила її плани. Після закінчення Полтавського педагогічного університету з роботою за спеціальністю не склалося. Тож дівчина почала працювати в call-центрі Головного управління Національної поліції України в Полтавській області — оператором спецлінії «102».

Вирішила спробувати себе в новому амплуа

«Коли розпочалося повномасштабне вторгнення російських окупаційних військ, якраз була на добовому чергуванні, відтак мала відповідати на численні телефонні дзвінки стривожених, розгублених земляків, які не розуміли, що їм робити, як жити далі, — пригадає Людмила той день, коли всі ми прокинулися в іншому вимірі. — Усе тоді відбувалося, як у якійсь кінострічці. Важко було повірити, що це тепер наша реальність. Досі пам'ятаю отой стан тривоги від відчуття повної невизначеності, невідомості, що буде далі. Деякі дівчата, з якими працювала, у перші ж дні повномасштабної війни разом із сім'ями виїхали за кордон. Я ж ніколи не мала бажання покинути свою країну, а особливо тоді, коли вона потрапила в таку біду. Десь через пару місяців перейшла працювати у відділ вибухотехнічної служби. Займаючись документообігом, бачила, як працівники відділу виїжджали на виклики по всій області. Мене дуже цікавило те, чим вони займаються, навіть захоплювало. Отож вирішила спробувати себе в новому амплуа».

Зрозуміло, аби стати атестованим стражем правопорядку, дівчина пройшла конкурсний відбір і первинну професійну підготовку в Академії патрульної поліції. Нарівні з чоловіками, окрім теорії, освоїла цикли тактико-фізичної, професійно-практичної та вогневої підготовки — стверджує: жінки під час навчань не мали жодних поблажок.

«Хоч узагалі мені іноді здається, що нам «варитися» в усьому цьому подобається ще більше, ніж чоловікам, — розмірковує вголос моя співрозмовниця. — За той час, поки ми з одним колегою з Полтави навчалися, у відділі вибухотехнічної служби Головного управління Національної поліції України в Полтавській області з'явилися дві вакансії, от ми їх і заповнили. Так я стала вибухотехніком. Звісно, тут своя специфіка роботи, тому кожен працівник відділу має пройти додаткове навчання. До того ж обов'язковим є стажування, а ще набуваєш необхідних професійних навичок на практиці в процесі командної роботи — під час виїздів на виклики. Та й самоосвіти ніхто не відміняв».

Інспектор відділу вибухотехнічної служби добре пам'ятає свої перші виїзди на місця подій. Пригадає, що першого ж робочого дня мала три такі виїзди. «Зокрема, надійшли одне повідомлення про мінування об'єкта і два повідомлення про вибух вибухонебезпечного пристрою, — уточнює Людмила Стрижак. — От такий видався напружений день. Страху не мала — якщо чесно, більше було цікаво. Бо одна річ — прочитати інформацію про якусь надзвичайну подію, і зовсім інша — опинитися в її епіцентрі й побачити все на власні очі. Відкривається багато таких деталей, про які раніше навіть не задумувався. Не страшно, бо виїжджаю на виклик не сама, а у складі чергової групи — разом із колегами, які мають значно більше досвіду. Так, потрібно бути дуже уважним, а ще — не забувати про чітке дотримання інструкцій із заходів безпеки. Ні для кого не секрет, що повідомлення про мінування об'єктів переважно є фейковими. Як правило, під час навчального року маємо багато повідомлень про мінування навчальних закладів, улітку ж їх менше. Буває, що інформація про мінування одного й того ж торгового центру надходить і двічі на день».

Ясна річ, такі хибні відомості лише відволікають працівників спеціалізованих служб від основної роботи. Адже що-

разу вони змушені діяти так, нібито немає жодної підстави сумніватися в достовірності інформації, що надійшла: евакуювати людей і годинами оглядати приміщення в пошуках вибухівки. І тільки після скрупульозної перевірки роблять висновок, що повідомлення про мінування не підтвердилося.

Кожен огляд місця події за фактом вибуху осідає в пам'яті

«Отакі виїзди, пов'язані з повідомленнями про загрозу вибуху, що в процесі перевірки не підтвердилися, здебільшого не запам'ятовуються. Натомість кожен огляд місця події за фактом вибуху неодмінно осідає в пам'яті. Війна даєтья ознаки — на жаль, побільшало інцидентів з боєприпасами. Дехто з військовослужбовців, приїжджаючи у відпустку, привозить з фронту вибухонебезпечні «сувеніри». Й іноді це закінчується плачевно. От бачите, у нас є зразки осколків різних гранат, — показує Людмила, — вони відрізняються один від одного. І вибухотехнік має їх чітко розрізнити (складність у тому, що нині в Україні з'явилося багато закордонних зразків). За виглядом осколків на місці події й визначаємо, яка саме граната зірвалася. А загалом треба добре знати всі види боєприпасів, адже ти не знаєш, з яким з них тобі доведеться мати справу під час виїзду. Насправді може бути все що завгодно. Буває, приїжджаєш на місце події, а там постраждала або загинула особа — картина, звичайно, не для слабкої психіки, і на приємні враження розраховувати не доводиться. Але така робота».

Жорстокий, цинічний ворог воює з мирним населенням, постійно завдаючи ударів по українських населених пунктах. Через це в наших поліцейських-вибухотехніків суттєво побільшало роботи.

«Спеціалісти нашої служби першими оглядають місце події після ворожих обстрілів із ракетної зброї та ударів безпілотників, — акцентує Людмила Стрижак, за спиною якої вже не один такий виїзд. — Якщо стався ворожий обстріл або надійшло повідомлення про вибух, то насамперед маємо перевірити територію ураження на наявність вторинних вибухових речовин. І тільки після того, як наші вибухотехніки зроблять висновок, що перебувати там безпечно, за справу беруться інші фахівці.

Якщо ракетний удар припадає на відкриті місцевість, то там неприємно вражають розміри вивр на місці влучання. Коли ж смертоносне залізниччя прилітає в межі населених пунктів, тоді, звичайно, бачиш дуже безрадісну картину. Завжди, коли разом із колегами приїжджаю на місце ворожого удару, мені сумно, моторошно споглядати просто-таки жахливі руйнації. А ще ж бувають і постраждалі. Усе в душі протестує проти того, що коїться в твоїй країні. Але в таких ситуаціях потрібно «відключити» всі емоції й зосередитися на тому, аби за наявними уламками та фрагментами визначити, що саме запустив ворог. Адже кожен воєнний злочин російських військ, скоєний на території України, має бути зафіксований».

Окрему категорію становлять підозрілі знахідки. Їх також побільшало у зв'язку з повномасштабною збройною агресією рашинської федерації.

«У разі, якщо хтось знайшов підозрілий предмет, на такі виклики часто виїжджаємо разом із працівниками кінологічної служби — там, до речі, багато дівчат, — зауважує Людмила. — І якщо після первинного огляду залишається підозра, що це небезпечна знахідка, тоді одягаємо захисні костюми, у хід ідуть маніпулятори».



Людмила Стрижак обрала одну з найнебезпечніших професій у світі.



Людмила закріплює навички керування безпілотним літальним апаратом в умовах полігону.



Людмила Стрижак: «Я щаслива, що є частиною сильної команди, де тебе завжди підтримають і за потреби допоможуть».

Фото автора та відділу комунікацій Головного управління Національної поліції України в Полтавській області.

В арсеналі поліцейських-вибухотехніків нині є й роботизована техніка, що виграє у складних ситуаціях. Окрім службових виїздів, героїня цього матеріалу долучається до навчань в умовах полігону, де разом з більш досвідченими колегами відпрацьовує навички керування безпілотним літальним апаратом.

«Дрони — це також наші помічники. Піднявши їх під час виїзду на місце події в повітря, можна в такий спосіб обстежити територію. Тож, аби стати кваліфікованим поліцейським-вибухотехніком, треба багато чого знати й уміти, — підсумовує інспектор вибухотехнічної служби й додає. — Ці пристрої покликані допомогти представникам небезпечних професій. Утім вони не в змозі повністю замінити людину».

А от у відповідь на запитання, чи важко працювати в чоловічому колективі, Людмила заперечливо хитає головою: «Ні, неважко. Головне — колеги мають бачити, що ти прийшла не демонструвати, скажімо, зачіски, а працювати не менше за інших, постійно підвищуючи свій професійний рівень. Знаєте, багатьох людей

дивує й захоплює те, що вибухотехнік — жінка. Але насправді мені ще треба багато чого навчитися, освоїти. Наші чоловіки — от хто справжні герої. Іноді я просто в захваті від того, як вони за невеликим осколком, так би мовити, з ходу кваліфікують, з яким смертоносним залізниччям ми маємо справу. Більшість наших працівників у складі зведеного загону фахівців вибухотехнічної служби було залучено до очищення від вибухонебезпечних предметів деокупованих територій Київської, Донецької, Харківської, Херсонської областей. От і нещодавно троє наших спеціалістів повернулися з такого небезпечного службового відрядження, передавши естафету іншим.

Я щаслива, що є частиною сильної команди, де тебе завжди підтримають і за потреби допоможуть. І мені подобається ця (хай і не зовсім жіноча) робота. Як на мене, це дуже важлива, відповідальна, серйозна справа. Хотілося б і далі розвиватися в цьому напрямку. Маємо працювати й викладатися на повну силу — кожен на своєму місці, аби наблизити нашу перемогу».

КІДНЕПІНГ

Украдене щастя

Була велика мрія — мати маленьку дитину: що відомо про транссексуала, який викрав немовля з Кременчуцького перинатального центру

Ганна ВОЛКОВА

18 липня Олександрійський районний суд Полтави обрав запобіжний захід підозрюваному у викраденні немовляти з Кременчуцького перинатального центру. Якщо він не внесе застави в 60 тисяч 560 гривень, то перебуватиме під вартою 60 днів. «Україна молода» дізналася більше про цю історію, яка сколихнула всю Україну.

Шукали жінку, а знайшли чоловіка

14 липня новонароджену Кіру планували виписати з перинатального центру Кременчука. Ішов третій день від її появи на цей буремний світ.

Дівчинка, напевне, спала собі тихим сном немовляти, поки її мама відлучилася в буфет перекусити. Вона вийшла туди з іще однією породіллею, дитина якої лежала поруч із Кірою в післяпологовому боксі. Відлучилася не більш ніж на 10 хвилин. Цього часу виявилось досить, щоб Кіру викрали.

Понад чотири сотні поліцейських із Кременчуцького та інших районів дві доби розшукували дівчинку. Підозра впала на молоду жінку-блондинку з коротким «хвостиком». Як зафіксували камери відеоспостереження, вона вийшла з перинатального центру з великим кульком у руках, куди, ймовірно, загнула дитину, й сіла у таксі. За допомогою комплексної системи відеомоніторингу «Безпечне місто» слідчі прослідкували рух автомобіля, в якому перебувало викрадене немовля. Було відпрацьовано 47 відеокamer, проаналізовано близько 400 годин відеозображень. Таксі виїхало за межі міста і далі його шлях обірвався.

Як повідомив на брифінгу начальник Головного управління Національної поліції в Полтавській області Євген Рогачов, правоохоронці першочергово перекрили Кременчук і район, виставивши близько 15 блокпостів. За добу з гаком перевірили понад 2 тис. 500 автовокзалів та 85 рейсових автобусів і маршруток. У ході відпрацювання встановили таксиста, який відвозив додому особу, причетну до вчинення злочину.

Допитаний водій таксі назвав населений пункт, що прилягає до Кременчука. І за два дні в одному із запусків помішкань, що розташоване за бетонним парканом і високими металевими воротами, було виявлено викрадене малю. Воно лежало у новому дитячому візочку, на ньому був чистий памперс і чиста сорочечка. Лікарі тут же перевірили стан здоров'я дівчинки — ніяких відхилень не знайшли. Дитину передали до медичного закладу.

— Ми від початку відпрацьовували кілька версій. Зокрема, сурогатне материнство, викрадення невідомими особами, викрадення ймовірними роди-



Викрадену Кіру поліція швидко знайшла.



Судове засідання у справі кіднепінгу.

чами, — сказав Євген Рогачов. — Згідно з показами свідків, особа, причетна до викрадення дитини, «засвітилась» у перинатальному центрі за кілька днів до скоєння злочину, а саме 6 та 7 липня. На нашу думку, таким чином вона отримувала розвідінформацію: як можна безперешкодно пройти, як безперешкодно вийти. Спілкувалася з працівниками центру й породіллями, які потім стали свідками. Ставила багато запитань, під час тривоги спускалася в укриття і спілкувалася з породіллею.

За словами Євгена Рогачова, особа, «можливо, з метою маскування, одягалася у жіночий одяг».

Утім виявилось, що причетна до викрадення особа — трансгендер 1999 року народження. Він лише за паспортом чоловік, але позиціонує себе як жінка: відповідно одягається, фарбується, має жіночу ходу. Через що слідчі не могли одразу визначити стать викрадача і «списують» все на погану якість відеокamer.

Затриманий пояснив, що хотів мати дитину, але розумів, що не зможе народити, тому вирішив викрасти.

Мати відповідальна за дитину

«Хай не бреше. Хотів продати замовнику. А хтось із персоналу допоміг йому вкрасти дитину», — як завжди, користувачі соцмереж можуть прокоментувати будь-яку подію.

«Тому що там прохідний двір! Той транс міг туди ходити, як на роботу. Просто виждав слухну нагоду», — звучить ще одна думка про те, що сталося.

«Я народжувала. Ніякого прохідного двору в пологових

відділеннях немає. Все дуже суворо. Якщо хтось заходить, то там всіх запитують — хто і куди», — лунає заперечення.

«Продала, сто відсотків», — не сумніваються інші.

Породілля, в якій викрали дитину, нічого пресі не коментує, так само, як і працівники перинатального центру.

Наші колеги із «Суспільного Полтава» встигли навести деякі дані про Кірини маму.

Вона мешкає в одному з сіл колишнього Глобинського району. Має чотирьох дітей від різних чоловіків. Як повідомила начальниця служби у справах дітей Глобинської громади Валентина Завезіон, родина перебувала на обліку соцслужби в 2023 році у зв'язку з тим, що мати неналежно виконувала батьківські обов'язки. Зокрема, в дітей були конфлікти з її новим співмешканцем. З родиною працювали спеціалісти. За короткий час жінка виконала всі рекомендації фахівців і з обліку родину зняли.

— Старші сини жінки навчаються на газозварювальників у ПТУ, два менші — в місцевій гімназії. На даний момент три хлопчики проживають із мамою, а один — з батьком в іншому селі. Після того, як жінка розлучилася зі співмешканцем, в родині все налагодилося, — розповів староста Станіслав Живолуп.

Начальник департаменту охорони здоров'я Полтавської ОВА Віктор Лисак повідомив, що дитинка, навколо якої розгорнулася ціла детективна історія, народилася 11 липня о 15:10 вагою 3 кілограми 230 грамів і зростом 50 см. На момент викрадення дівчинки в перинатальному центрі на



Будинок мами немовляти.

Фото — ГУ НП в Полтавській області та «Суспільне Полтава».

спільному перебуванні було 11 породіль і стільки ж немовлят. За його словами, персонал витримує усі вимоги, яких мав дотримуватись. А за дитину відповідальна мати, якщо вона там була.

— Усі пологові стаціонари, реанімації — доступні для відвідувачів, родичів, знайомих. Це відкриті заклади, — наголосив Віктор Лисак. — У перинатальному на момент викрадення немовляти був відкритий один вхід, де постійно проходять пацієнтки та відвідувачі.

У рамках відкритого кримінального провадження буде вивчено всі обставини цього злочину та надано праву оцінку діям медичного персоналу перинатального центру. Його дії кваліфікуються як службова недбалість.

Помістили в чоловічу камеру

А ось як пояснив підозрюваний свій вчинок у судовій залі під час обрання міри запобіжного заходу:

— Мені хотілось піти в цей перинатальний центр, дізнатись про «Вікно життя», щоб усиновити дитину. Мені дуже це хотілося, але потім я почув, як медсестри говорять про таких трансгендерних людей, як я, що вони дуже погані. Говорили про жінку з Києва, яка всиновила, що, типу, навіть такої людині дали.

Я хотіла знайти головний кабінет, щоб у лікаря запитати, що треба, які документи (для всиновлення. — Авт.). І там відкрита палата була, і вона (мама Кіри. — Авт.) оце хвалилася: «Ось отримаю 70 тисяч, багато грошей за ту дитину, вона нафиг не потрібна». І оце коли вона пішла, я побачила, що дитина в такому одязі... І мені так стало її шкода. Це мене й перемкнуло.

У мене була така мрія — мати маленьку дитину, доглядати за нею, дати їй все. У мене є доходи, у мене є хлопець, я отримую по 57 тисяч на місяць, у мене нормальні доходи.

Досить сумбурне пояснення, яке свідчить про недостатній рівень розвитку підозрюваного і вказує на його інфантильність.

Щодо доходів, то слідству належить розібратися, звідки особа, яка ніде офіційно не працює, має такі статки.

Хлопець, на якого вказує затриманий, начебто військовослужбовець. Буцімто саме завдяки його доходам були поставлені нові ворота і паркан. Далі вони планували відремонтувати хату.

Затриманий — четверта дитина в багатодітній родині, в нього є три старші сестри. Бать-

ко помер, а мати називає сина жіночим іменем.

За інформацією начальника ГУ НП в Полтавській області Євгена Рогачова, підозрюваний у кіднепінгу не мав закордонного паспорта, тож виїжджати за кордон з метою збільшення молочної залози, про що розпускають чутки, не міг.

Загалом затриманий не змінював статі, але має всі зовнішні жіночі ознаки. До речі, у момент затримання він був у рожевій кофточці й довго не міг зрозуміти, чому йому не варто взувати в ізолятор тимчасового тримання рожеві шльопанці з полуничкою.

Люди, які з ним спілкувалися, говорять, що це досить відкрита, щира й дещо наївна людина, котрій, швидше за все, не вистачало в дитинстві та підлітковому віці любові й уваги рідних.

Молодому чоловікові, радше, потрібен психолог, а не «виправлення» слідчим ізолятором чи тим паче колонією. Насправді важко уявити, з чим він уже зіткнувся і з чим доведеться зіткнутися у чоловічій камері, куди його помістили згідно з паспортними даними.

А ще, зважаючи на ті ж такі паспортні дані, він підлягає мобілізації...

Словом, існує багато моментів, юридично не визначених щодо таких людей.

У суді підозрюваний та його захисники клопотали про домашній арешт.

— Я хочу зазначити, що мого підзахисного затримано вдома, всі докази були вилучені, в тому числі й дитина, яку передали матері. Свідки всі допитані. Можливості впливу на них у мого підзахисного немає. Навіть не можливості, а необхідності такого впливу, оскільки мій підзахисний визнає свою вину та щиро розкається у вчиненому, — зазначила адвокатка підозрюваного Олександра Євграфова.

Але прокурор Полтавської обласної прокуратури Олександр Рябовол їй заперечив:

— Тяжкість вчиненого злочину, суспільний резонанс, а також особа правопорушника відповідають застосованому запобіжному заходу. Це ризик переховуватися від органу досудового розслідування, суду, ризик впливати на свідків, на потерпілого в даному кримінальному провадженні.

Підозрюваному інкримінують ч. 2 ст. 146 Кримінального кодексу України «Незаконне позбавлення волі або викрадення людини». Якщо провину доведуть, то йому загрожує обмеження волі на строк до п'яти років або позбавлення волі на той самий термін. ■

Тарас МАРУСИК

«Камю має померти». Такою є назва книжки італійського письменника Джованні Кателлі. Коли 19 липня у Львові сталося вбивство Ірини Фаріон, я провів паралель між описаною в книжці історією і львівською трагедією. Хоч як це дивно для багатьох — поєднує їх московський слід.

Автокатастрофа, підлаштована КДБ

Свій твір Джованні Кателлі видав у 2013-му. В українському перекладі книжка побачила світ через 10 років у Видавництві Старого Лева.

Розширену версію з назвою «Смерть Камю», яка не перекладена українською, опубліковано у 2019 році. Читачам однозначно складно визначити жанр книжки, в якій присутні журналістське розслідування, дослідження архівних видань, публіцистика, інтерв'ю й елементи детективу. Трохи незвично.

Автор на підставі різноманітних джерел стверджує, що вбивство відомого французького письменника і філософа Альбера Камю готувалося в структурах московського КДБ. І, власне, книжка — це такий собі клубок, який розмотує Джованні Кателлі, щоб показати велику ймовірність цієї версії автомобільної аварії 4 січня 1960 року, в якій загинув лауреат Нобелівської премії. «Це — наш борг, — перед автором книги, — перед Альбером Камю та його пам'яттю».

Цінність цієї книжки — у невідомій для широкого загалу публічній позиції Альбера Камю в обороні угорського народу й Угорщини, на територію якої безцеремонно вторглася советська (російська) орда зі своїми танками і своїм «язиком». Коли московські танки дочавлювали Будапешт, угорські письменники у зверненні апелювали з проханням діяти до західних інтелектуалів: Камю, Мальро, Моріака, Рассела, Ясперса, Еліота, Кестлера, Казанзакіса, Гессе й інших: «Ми боремося на барикадах за свободу нашої Батьківщини, за свободу всієї Європи та за людську гідність. Ми померемо. Але хай наша жертва не буде марною».

Альбер Камю виявився першим західним інтелектуалом, який негайно публічно відгукнувся на це звернення 10 листопада 1956 року: «Слабкість Організації Об'єднаних Націй та її підрозділів поволі веде нас до Третьої світової війни, яка вже стукає в наші двері. Стукає — і ввійде, якщо скрізь у світі не буде запроваджено норми міжнародного права для захисту народів і окремих індивідів».

У своїй відповіді Альбер Камю запропонував європейським письменникам, до яких апелювали угорські літератори, підписати підготовлений ним текст. У цьому публічному зверненні він назвав геноцидом окупацію советськими військами Угорщини восени 1956 року, потоплени в крові угорську державність, і закликав Генасамблею ООН невідкладно розглянути геноцид, жертвою якого стала угорська нація. У цьому тексті прописана вимога європейських письменників до кожної держави взяти на себе зафіксоване в письмовій формі зобов'язання проголосувати за негайне виведення советських військ.

До речі, професор Сорбони Жан Ів Герен написав, що в архівах Камю зберігається до 30 відповідей, і зокрема позиція лауреата Нобелівської премії з літератури 1937 року француза Роже Мартена дю Гара.

https://hal.science/hal-01446357/document?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR0awG-MKYoaZzGUCBVItbLiWnQOoqcHb-5MsjsxMOWfZE0Ix5Z0qD_NX3U_aem_IGR9E5QRbfDK1xW8S9xGHQ

Ще згадаємо, що у 1989 році в Угорщині мирним шляхом відбувся перехід від тоталітарного режиму до демократичного устрою. А в 2004-му країна вступила до Європейського Союзу.

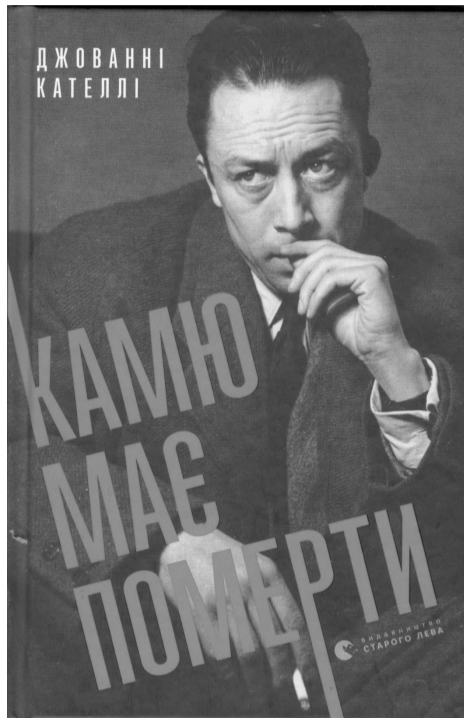
У культурі сталінізму — сіре життя і пропаганда

Якщо вчитуватися у цитати Аль-

ЇХНІ МЕТОДИ

Плановані москвою вбивства

Чому можна провести паралелі між загибеллю Альбера Камю та Ірини Фаріон



Джованні Кателлі написав книгу про французького письменника Альбера Камю.

бера Камю, які наводить італійський автор, то знаходимо у них дуже багато паралелей з нинішньою російсько-українською війною та геополітичною ситуацією. Моментами він прозріливо заглядає в далеке майбутнє, яке стало для нас теперішнім. Свій герць Альберт Камю продовжував з комуністичним советським розливу ще кілька років. (Герць — поєдинок. — Ред.)

Зі звернення до студентів 23 листопада 1956 року: «...ви повинні знати, що коли дух закуто, а працю поневолено, коли робітника пригнічено, письменникові заткнути рот, а націю позбавили свободи, — соціалізм не звільняє нікого, а поневолює всіх».

З публічної промови 15 березня 1957 року, яка дуже зачепила КДБ, бо Альберт Камю звинуватив міністра закордонних справ СРСР Шепілова і подібних до нього: «...в тоталітарному суспільстві еволюція неможлива. Якщо терор розвивається, то лиш у гірший бік... Тоталітарне суспільство, правого штибу чи лівого, визначає насамперед одна-єдина партія, а одна-єдина партія нищити сама себе підстав не має... Не забуваймо, що коли тоталітарне суспільство, за самими своїми принципами, зобов'язує друзів приносити одне на одного, західне суспільство, попри всі свої бентежні прояви, завжди породжує людей, які зберігають честь життя...».

«Якщо міністр Шепілов, повертаючись із Парижа, наважується написати, що «західному мистецтву судилося роздирати людську душу і плекати масових убивць усякого ґатунку», то настав час відповісти йому, що наші письменники й митці, принаймні вони, ніколи нікого не вбивали і, попри те, ще достатньо великодушні, щоб не звинувачувати теорію соціалістичного реалізму у розправах, які здійснюються за наказом Шепілова й подібних до нього, а потім отримують від них виправдання».

Правда у тому, що серед нас є місце для всього, навіть для зла, а також для письменників Шепілова, проте водночас і для честі, для вільного життя прагнень, для пригоди розуму. Натомість у культурі сталінізму немає місця ні для чого, окрім настановчих проповідей, сірого життя і катехизму пропаганди. Тим, хто ще мав щодо цього якийсь сумнів, угорські письменники гучно про це повідомили — щойно, перш ніж зробили остаточний вибір, адже сьогодні вони воліють мовчати, а не брехати, як їм наказано».



Ірина Фаріон завжди розвінчувала міфи росії.

Не можна дозволити рік за роком брехати

Для розуміння постаті Альбера Камю важливо вчитатися в написану ним розлогу передмову до книжки «Правда про справу Надя» (1958 рік). Текст іронічний, з елементами сарказму і вбичий для соціалістичних режимів Польщі, Югославії, КНР і, звичайно, постнадівської Угорщини. Слово, яким понад 65 років, — десь частково про всіх нас, у часі понад двох років повномасштабної російсько-української війни.

«Перевага в тому, що у ролі переможця завжди виступає прокурор. Правоту за ним визнають ще до того, як він розтулить рота, й обвинуваченому тут-таки ламають карк». (Карк — зашийок, шия. — Ред.)

«Фактично, ООН заявила, що закон є обов'язковим лише для тих, хто його поважає. Для всіх інших він необов'язковий».

«Ті, кого жовтневі події не просвітлили остаточно, більшого просвітлення все одно не здобудуть — хіба що ціною мучеництва своєї країни колись у майбутньому; втім, навіть тут цілковитої впевненості не існує».

«...Не можна дозволити цим людям отак рік за роком брехати. Їм, звісно, ніхто не вірить. Але людина — істота тендітна і швидко втомлюється».

Вбивства росією за Україну Лева Ребета і Степана Бандери

Вивчаючи історію загибелі Альбера Камю, Джованні Кателлі відштовхнувся від 2-томного щоденника чеського поета і перекладача Яна Забрани «Все моє життя», який чинив опір режимові мовчки і писав у шухляду.

Ян Забрана свій щоденник не побачив за життя, бо помер за 8 років до публікації, вже після падіння Берлінського муру. В одному записі літа 1980 року поет-перекладач коротко переповів інформацію, яку він одержав від одного знайомого, пригрітого чеським режимом, підкаблучним москві, з чіткими деталями аварії: технічний пристрій, що його було встановлено на одне з коліс машини, на великій швидкості проколов або розрізав гуму. Після цього авто приятеля-видавця Альбера Камю — Мішеля Галлімара — на абсолютно порожній дорозі шириною 9 метрів зіткнулося з платаном обабіч дороги.

«Щоденники» Яна Забрани вийшли друком у 1992 році. Але, здається, ця інформація не привернула нічної уваги у світі, окрім італійського автора. Не

знаю, чи хто з України, фахівців з бегемістики досліджував ці записи.

Для українців вельми цікавий аспект книжки — сторінки, присвячені політичним убивствам українських політемігрантів, лідерів руху за самостійну Україну Лева Ребета і Степана Бандери. Є згадки також про інші політичні замаху — на болгар Георгія Маркова і Владимира Костова. Джованні Кателлі стверджує, що якби не зізнання радянського шпигуна, агента КДБ, убивці Богдана Сташинського і колишніх офіцерів КДБ Калугіна і Гордієвського, то про те, що це були політичні вбивства, ніхто і не дізнався б.

На момент підлаштованого вбивства Альберу Камю було лише 46 років. Якби не та загадкова аварія, французький письменник-інтелектуал міг би дожити до 77-ліття і вітати створення незалежної України. Жодних сумнівів щодо того, що той, хто виступав роками публічно проти радянської окупації Угорщини, став би по наш бік барикади.

Майже 65 років пройшло з часу загибелі французького письменника. Мабуть, документально вже не можна буде підтвердити викладені у книгах факти. Втім, велика заслуга Яна Забрани і Джованні Кателлі в тому, що ці факти реанімовано для історії.

Чому росії вигідна смерть Ірини Фаріон

Сподіваємося, що вбивство Ірини Фаріон розслідують швидше.

Коли я дізнався про постріл в Ірину Фаріон 19 липня ввечері від мого львівського приятеля-історика, відразу сказав, що це справа рук спецслужб. Не наших. Кремлівські мотиви зрозумілі. Ірина Дмитрівна була вельми впізнаваною, мала широку аудиторію і впливала на значну частину українського суспільства. Крім того, цим пострілом убито двох зайців, адже насильницька смерть має вкинути в суспільство, на думку замовників, ще одну тему для того, щоб українці сварилися між собою, з огляду на те, що до її думок і форми їхнього висловлення було різне ставлення.

Думаю, зрозуміло, чому я провів паралель між Альбером Камю й Іриною Фаріон. Бо там і там — варварський московський почерк. Найкраще для пам'яті мовознавці і патріотки буде, особливо в час великої війни, не використовувати її вбивство для поглиблення внутрішньоукраїнських розколів. ■



КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

«Велікая русская культура»:

трибунал Рафеєнка

Костянтин РОДИК

Володимирові Рафеєнку судилося двічі пережити окупацію. Навіть один такий досвід тяжко піддається ослосленню. Станіслав Асеев по звільненні з донецьких концтаборів значить: «Навряд чи пограничний досвід можна взагалі зрозуміти». Але й забути його ніяк. «Найгірше і найбанальніше, що можна поради́ти звільненому на свободі, — «просто забути»... Згадувати — означає бути людиною... Вчорашній полонений потребує не підтримки, а згоди з ним: не потрібно співчуття — просто кивніть, відповідаючи на його песимізм» («Світлий Шлях»: історія одного концтабора. — Л.: Видавництво Старого Лева, 2021).

І далі — ключове у цьому розмислі людини, що побувала в пеклі: «Я завжди вислухаю тебе, а також будь-кого іншого лише за те, що ви були там і не збожеволіли». Це і про те, чому книжка Володимира Рафеєнка «Мобільні хвили буття» (Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 2023) завжди матиме читача. Написана влітку 2022-го у пост-травматичному стані. По тому, як дивом удалося вислизнути з окупованої тої весни, десь між Ірпенем і Бородянкою, Київщини. А там він опинився, коли втік з Донецька зрзка 2015-го.

Та не лише свідченням очевидця важлива ця книжка. Хоч у якому щодні перебував автор, пишучи її, — він цілком лишився у координатах літератури. Так, це п'єса з великими перспективами вийти на сцену (а може, і уже). Тут усе на своїх театральних місцях. І за жанром це — трагедія шекспірівського типу. За бажання можна побачити у персонажах і Офелію, і Гамлета. А тінь його батька навіть розповсюджується. З одного боку, головному персонажеві раптом увижається давно померлий дідусь, що виконує роль медіума-радника-рятівника для кількох десятків мешканців дачного кооперативу, знагла заскочених російською навалою: «Зв'язку немає ні з ким! А з Данилом Андрійовичем налагодився, розумієш? Інтернету немає, води немає, мобільні телефони скоро перестануть працювати! З ким нам тоді говорити?! У кого просити про допомогу?». А з іншого — перед очима повсякчас цілком реальна «тінь»: тридцятирічний хлопець Коля Хромий, збожеволілий після тортур у донецькій «Ізоляції». Й обидва виконують гнітючу роль озвученої декорації: промовляють вічні, задалося б, істини, а проте блискавично зруйновані російською пошестю.

У шекспірівській Англії/Данії, як пам'ятаємо, також не все було гаразд. Але не настільки, аби люди склали собі дикі, навіть на ті давні часи, молитви: «Благаю Тебе, вимоли в сина Свого для нас смерть швидку й не ганебну. Не ганебну, Божа Матір, і швидку! Більше нічого не прошу, Мати Божа. Даруй тільки нам, мені і моїй жінці, легку й не ганебну смерть! Швидку, Матір Божа, і не ганебну! Дай залишитися людьми до самого кінця!».

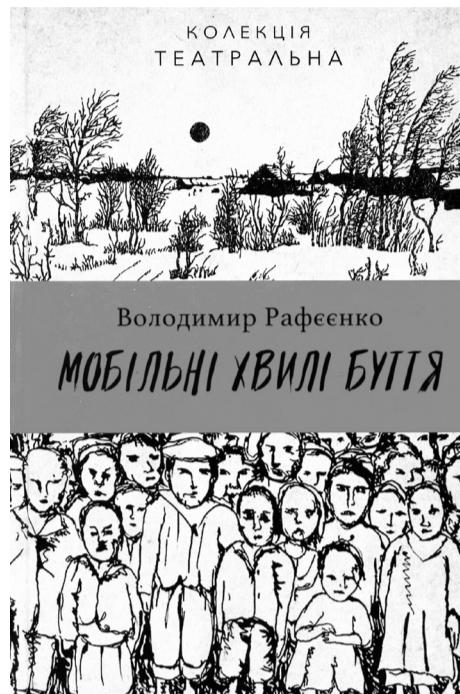
Як ж хвороба призводить до таких крайніх симптомів? Рафеєнку та його герої гадають, що це «велікая русская культура»: «Дивна річ, ця їхня культура. Варто їй по-справжньому довіритися, і ось вона вже тупецько, прийшла у твій дім на танках советського виробництва». Думка не нова, але з тих, які досі не засвоєні українським суспільством (не кажучи вже про західне) на рівні аксіом. Першою формулу «російська культура = танки» обґрунтувала Оксана Забужко у книжці «Планета Полин» (К.: Комора, 2020): «Як виживати в мові, за якою не стоять танки, вони не зна-

ють, в історії російської літератури такого досвіду не зафіксовано». Звісно, це стосується і митців дотанкової епохи, як-от Достоевського, чий біси на них пересіли пізніше.

Далі пані Забужко фіксує ситуацію: «Коли російські танки з Європи таки пішли (а російські гроші ще не прийшли!), інтерес до русистики по всьому світу враз обвалився зі стрімкістю Берлінського муру». Як завжди — яскраво, але занадто оптимістично. По-перше, академічний обвал мало вплинув на тамті культурні звички. З Угорщини, приміром, танки пішли, а «культурка», як видно, залишилася. По-друге, згадані письменницею-філософінею «російські гроші» — це ті самі «танки»; вони швидко відновили статус-кво на свою користь. Переконливий доказ — Україна, де російських танків нібито немає з 1991-го, а їхні гроші окупували наш книжковий ринок аж так, що до середини 2000-х дев'ять з десяти куплених українцями книжок були російськими, а купівельний паритет виник тільки у наступному десятилітті, й лише з початком війни 2014-го доля РФ-продуктів на наших культурних ринках стала помітно падати.

І то не всюди. На Донеччині й до того було багатого гірше, а з утворенням ДНР/ЛНР «русскій мір» забур'янів на повну. Ось як Рафеєнку описував прибуття гуманітарної допомоги в Росії у ранішому романі: «Гігантські старі динаміки, виставлені з мікроавтобуса на вулицю, голосно і хрипко вшкварили, щоби додати настрою. Спершу «Вставай, страна оргомная» і «Смуглянка-молдаванка». А як уже розігрілися — «Амурские волны», «Темная ночь», «Крутится, вертится шарф голубой» і «Конфетки-бараночки». Повіяло світовими війнами, російськими революціями і ГУЛАГом» (Довгі часи. — Л.: Видавництво Старого Лева, 2017). А коли відчинили другий бусик, там виявився обов'язковий супутній додаток до «культурки» — ті самі «танки», хіба що у фантазмагорійній презентації: «Щойно дверцята фургона відчинилися, звідки вискочили чотири колорадські жуки, кожен завбільшки як дві з половиною собаки Баскервілів». Почалася масакра, вбивали усіх, до кого дотяглися, «кров змішалася з гречкою, пілінкою, рисом, кам'яною сіллю... П-п-плов якийсь, прости Господи».

Те, що спостерігає письменник в осерді активізованого «русского міра», не піддається реалістичній фіксації — лише мовою кошмарних сновидінь, мовою Гоголя і Кафки. Заслуговують на довіру хіба такі джерела інформації, як «нетверезі сумні астрономи», що «ворожать на звуках уранішніх та вечірніх обстрілів». Уся ця хрінь, привиди російської культури, «втомлювала мене усі ці вісім років, бо постійно привиджувалася». І над усім тим нависає, немов хижка усмішка Чешського Кота, запитання: хто вони,



кацапи, такі?

Утім, «Мобільні хвили буття» — книга запитань. Відповіді (принаймні спроби) — в наступній, у романі «Петрикор» (Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 2023). Тут дія переміщується до Тернополя, другої евакуаційної локації. Оповідь стає спокійнішою — наскільки це взагалі можливо для книги біженця. Принаймні бройгелівські мізансцени поступаються місцем більш адекватним порівняно з «Довгими часами», віддзеркаленням. Якщо за адекватність вважати набуту головним персонажем нову звичку: «Вивчав прозорість і густоту європейських дощів».

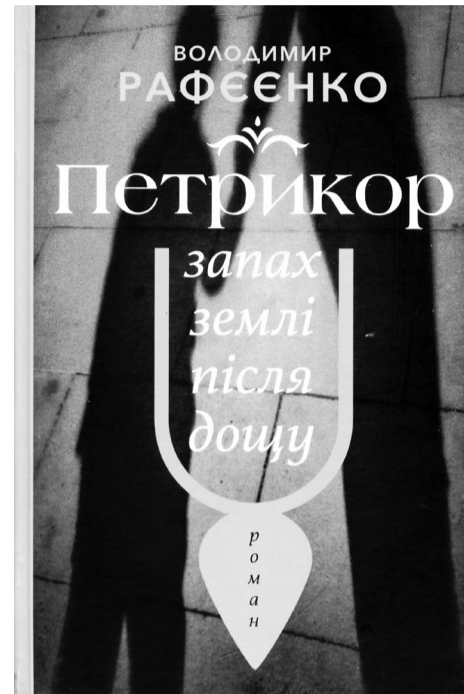
І тут ми повертаємося до всуціль реалістичних міркувань Станіслава Асеева про малу імовірність зрозуміти людину, що переживає російську окупацію. Рафеєнкі герой думає собі: «Час в окупації, мабуть, зовсім інший. Думаю, це як у сновидінні. У будь-якому випадку з сьогоденного Тернополя ти в ньому зорієнтуватися вже не здатний. Це як два потоки, які ніяк не можуть злитися».

Сновидіння — уві сні та наяву — не просто залишаються у новому творі письменника, а набувають домінуючої динаміки. Про цей феномен зіткнення нормальної психіки з беспределом «русского міра» зараз не розводимося, лише згадаю як порівняння вельми цікавий роман-дебют Мстислава Чернова «Часи сновидінь» (К.: Саміт-Книга, 2021), про який обов'язково згодом.

У центрі сюжету «Петрикора» — жінка-біженка з десятирічним сином, яка не вірить, що чоловік загинув на фронті, натомість гадає, що хлопчик поруч неї — мертвий, примара. Хлопчина працює у автора медіумом задля урозуміння поняття «інфернальна інфантильність» стосовно росіян. «А завдання було просте. Хоч водночас і складне — відрізати живе від мертвого й заборонити мертвому ставати на одну білизнюку мотузку з живим».

Так, це знову про суть «русского міра»: «Щось провінційне й сентиментальне, притому абсолютно аморальне й безсенсовне, мікс квадрата і круга помножений на бажання вбивати з найліпших міркувань. У цій нації специфічне захворювання совісти, хронічний крокодил генів».

Українці живуть під цією злою гравітацією кілька століть, і наш автор алегорично згадує першого бур-



гомістра Тернополя: «Романтик і народовець Володимир Лучаківський збирає тероборону міста, щоби протистояти щурячій навалі. Але ж не встигає. У місті з'являються одна за другою російськомовні школи, вулиця Чехова, місцевий театр ляльок ставить «Дядю Ваню» і «Лебедине озеро». Головне питання Рафеєнка переформатовується зі звичного «хто винен» на спробу збагнути, чому ми, все знаючи, далі присідаємо перед «велікою русскою культурою». «Що ж таке з нами не так?».

Спойлерів не буде. Не тому, що не згоден з Рафеєнковими передбаченнями, а тому, що — як і він — не певен, чи критична маса українців остаточно прозріє. Не певен, що не справдяться песимістичний прогноз Віталія Портникова: перші повенні вибори виграють прихильники «русского міра». Тож прихильюся до грайливого зауваження одного з романних оповідачів: «Занадто складні питання, як на моє похмілля». Адаже сучасне українське суспільство — з огляду на передвоєнні вибори та нинішні достатньо масові рефлексії — досі перебуває у пост-советському похміллі.

Не можна проминути: попри усю похмурість сюжету, сторітелінг «Петрикору» (як і попередніх романів) не заганає читача під депресивний плінтус. Текст вряди-годи зблискує веселою ерудицією на кшталт такого: «Габбермас-Габбермас, лови мух, а не нас», — погодився Вітя... Кожен чоловік іноді ходить у напрямку Сванна», — пояснив він друзям». Це схоже на британський гумор у виконанні Альфреда Гічкока чи Гая Річі.

Коли порівнювати «Петрикор» з попереднім «Мондегрінном» (2019), який зібрав букет прихильних рецензій, — це крок уперед, хай і невеличкий. Новий роман Володимира Рафеєнка варто читати не лише з естетичних міркувань, а й з політичних — «навіть якщо до війни ти схилився до думки про необхідність позбутися непотрібних східних територій і вважав східняків людьми третього сорту». Звісно, з поправкою на сповідний рядок одного з персонажів: «Твоя пам'ять, дорогий мій, вічно нас усіх підводить. І читачів, і видавців, і критиків».

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com



Дарка КОХ

Надворі — екватор літа, тож саме час ласувати не лише свіжими фруктами, десертами, вареннями чи джемами, а й кондитерськими виробами з ними. Саме сезон абрикосів, тож чому б не побавити себе пирогом з абрикосів, який може спекти навіть початківець у кондитерській справі. Якщо ж ваша дитина (донька чи синок, адже хлопчики часто бувають вправнішими кулінарами, аніж дівчатка) захоче вам допомогти в цій справі, то легко впорається з цим завданням.

Останнім часом потішити себе готовими кондитерськими виробами вдається не часто, адже ціни ростуть швидше, аніж наші прибутки. Тому пропонуємо вам досить економний пиріг, адже він не містить дорогих компонентів, готується швидко і легко.

Отож беремо необхідні інгредієнти: борошно — 300 г, кефір — 150 мл, олія — 120 мл, абрикоси — 400 г, цукор — 200 г, яйця — 3 шт., розпушувач для тіста — 10 г, ванільний цукор — 1 ч. л.

У високу посудину вбиваємо яйця (розділяти не потрібно), всипаємо цукор, додаємо ванільний цукор і збиваємо просто виделкою (нам не потрібна пишна маса) або ж міксером на невеликих обертах. У збиті яйця доливаємо кефір (чим вища жирність — то ліпше, адже тоді тісто краще підніметься), ретельно перемішуємо (не забувайте, що кефір має бути кімнатної температури). Після цього доливаємо в суміш олію, знову все перемішуємо.

В окремій посудині змішуємо добре просіяне борошно з порошком для печи-

ва. Бувалі господині завжди додають до тіста ще й дрібку солі — тоді кондитерський виріб матиме особливий смак. Проте новачкам радимо не переборщити, тож, як кажуть, сіль беремо на кінчик ножа.

До яечно-кефірної суміші всипаємо невеликими порціями борошно, ретельно перемішуємо, досипаємо решту. Тісто має бути однорідним, без грудочок, трохи густішим, ніж на оладки.

Попередньо помиті й обсушені абрикоси розділяємо на половинки, виймаємо кісточку. Плоди мають бути стиглими, але не дуже м'якими.

У добре змащену вершковим маслом форму виливаємо тісто, викладаємо на нього абрикоси догори «спинками», трішечки «втоплюємо» їх у тісто. Ставимо форму в задалегідь нагріту до 180 градусів духову шафу. Випікаємо 30-40 хв. Готовність пирога, як завжди, визначаємо за допомогою сірника чи зубочистки — після занурення у виріб на них не повинно залишатися сире тісто.

Спечений пиріг разом із формою ставимо на дощечку, застелену вогким рушником (щоб низ пирога краще відділявся від форми). Після того як абрикосовий пиріг вистигне, обережно викладаємо його на тарелю чи тацю, притрушуємо цукровою пудрою і нарізаємо скибочками — чудове доповнення до чаю чи кави готове!

Для тих, хто має маленькими вередуль, у яких поганий апетит, пропонуємо зробити не пиріг, а мафіни: це саме тісто накладаємо у формочки для кексів, а зверху кладемо по половинці абрикос. Зазвичай діти з більшим задоволен-

ДОЛЬЧЕ ВІТА

Сонце на тарілці



ням їдять такі маленькі «тортики».

Тим же, хто любить вишукані страви, пропонуємо сирник з абрикосами. Це справді дуже ніжний смачний пляцок, який також не потребує особливих умінь, проте результат порадує навіть найвибагливіших гурманів.

Отож для тіста беремо 3 яйця, 100 г цукру, 400 г борошна, 150 г вершкового масла, чайну ложку порошку для пляцків, ванільний цукор, дрібку солі. Яйця (зазвичай кімнатної температури) збиваємо виделкою у високій мисці, всипаємо цукор і добре перетираємо до білого кольору (можна збивати міксером на невеликих обертах). Масло розтоплюємо (воно має бути не надто високої темпе-

ратури) і вливаємо до яєць, перемішуємо. Тим часом усі сипучі інгредієнти (борошно, розпушувач, сіль, ванільний цукор) змішуємо в іншій посудині й поступово, частинами, всипаємо до яєчної суміші, розмішуючи лопаточкою. Далі тісто вимішуємо руками — воно має бути м'яким, розкатаємо його в корж, викладаємо у форму так, щоб воно утворювало бортики, красиво підрізаємо краї. Форму з тістом ставимо в холодильник, а тим часом готуємо начинку.

Для сирної начинки беремо 600 г домашнього сиру (можна і магазинного, але він має бути жирним і не дуже кислим), 150 г цукру, 3 яйця, 200 г жирної сметани, 50 г крохмалю, пакетик ваніль-

ного цукру, абрикоси. Фрукти помити і просушити рушником, розділити на половинки й вийняти кісточку. У блендер викласти сир, яйця, цукор, ваніль, сметану і добре збити до однорідної маси, потім всипати крохмаль і ще раз перебити всю масу, щоб не було грудочок.

Виймаємо форму з холодильника, викладаємо на тісто абрикоси догори «спинками», виливаємо зверху сирну масу. Ставимо форму в попередньо розігріту до 180 градусів духовку і випікаємо сирник 50-60 хв. Готовність виробу визначаємо дерев'яною шпажкою, виймаємо з духової шафи і ставимо охолоннути. Потім сирник викладаємо на тарелю і притрушуємо цукровою пудрою — готово! ■

КАРОТИНОВИЙ РАЙ

«Вірменське яблуко», або Депо вітамінів

Дарка КОХ

З цікавістю дізналася, що, виявляється, мої улюблені фрукти — жовтогарячі (хоча зараз вивели вже стільки сортів, що ці ягоди бувають і блідо-зелені, і світло-жовті, і морквяно-червоні) абрикоси — у Древній Греції та Стародавньому Римі називали «вірменським яблуком», адже в ті далекі краї їх завезли вірменські купці. Цей фрукт надзвичайно популярний не лише у Вірменії, а й у Середній та Малій Азії, де їх вживають як у свіжому, так і сушеному вигляді: його додають і до солодких, і до м'ясних страв. Абрикоси набули такої популярності в цілому світі не лише за відмінний смак, а й надзвичайну користь, адже містять у собі такі цінні елементи, як бета-

каротин, калій (70% від добової норми!), такий необхідний для нормальної роботи серця, вітаміни А, Е, С, В9, кальцій, магній, клітковину. Що й казати — просто депо вітамінів! Проте не слід забувати, що, як і всі фрукти-овочі помаранчевого кольору, абрикоси є алергенами, тому їх слід вживати з великою обережністю людям, котрі мають схильність до алергії, та й здоровим людям потрібно їсти не більше 5-6 плодів на день.

Курага й урюк — справа хороша, але свіжі фрукти незрівнянно кращі, адже містять більше корисних речовин. Як же зберегти на зиму цю смакоти? Звісно, можна просто заморозити ці фрукти. Але вони забиратимуть так багато місця в морозильнику! Є вихід:

помиті фрукти з видаленими задалегідь кісточками пропустити через м'ясорубку, а потім змішати з цукром (у пропорції 1 частина цукру до 2 частин фруктів) та збити за допомогою блендера. Готову суміш розлити у пластмасові формочки, щільно закрити і поставити у морозильну камеру. Взимку цей заморожений джем можна додавати до десертів, їсти з булочкою чи готувати з нього соуси до м'яса.

Ті, у кого немає морозилки чи вона вже заповнена іншими фруктами, можуть цю суміш проварити (тоді цукру краще взяти стільки ж, як і ягід) до повного розчинення цукру, розлити в чисті, простерилізовані баночки і щільно закрити — у вас буде готовий джем на зиму. ■

ЛАЙФХАК

Засушена цибуля? Ні, не чула

Зеня ЗВАРИЮШКА

Підвищення цін на паливо, електроенергію вервечкою тягнуть за собою злет цін на продукти, особливо взимку. Проте є спосіб заощадити, бодай на приправах. Сушеним кропом чи петрушкою мало кого здивуєш, а от засушена цибуля! Такий ноу-хау поділилася зі мною приятелька, яка вже два роки робить такі запаси на зиму. Сушений овоч, звичайно, не замінить свіжий у салатах, а от як приправа у супах чи м'ясних стравах — незамінна річ.

Словом, беремо 3 кг цибулі (сама така кількість поміщається на двох деках із духової шафи), чистимо, ополіскуємо холодною водою і нарізаємо півкільцями. Викладаємо овоч на деко, застеле-



Сушена цибуля.
Фото з сайту depositphotos.com.

не папером для випічки, рівномірно розподіляємо і ставимо в духовку. Сушимо при температурі 80 градусів (режим із вентиляцією, якщо ж у вас духовка без «наворотів» — просто залишаємо дверцята трошки відхиленими, щоб волога виходила). Час від часу деко з цибулею струшуємо, щоб вона рівномірно сохла.

Готову засушену цибулю складаємо в сухі чисті баночки, щільно закриваємо і зберігаємо в темному прохолодному місці. Якщо маєте час і натхнення, то можете змолоти сушений овоч — це збереже місце в кухонній шафі, та й користуватися такою приправою зручніше, як на мене. ■



Григорій ХАТА

У Парижі завершуються фінальні приготування до Олімпіади. Про наближення старту грандіозної події можна здогадатися по тому, що вперше за 100 років влада французької столиці дозволила купання в річці Сена. На очищення її акваторії було використано 1,4 мільярда євро. І низка французьких чиновників занурилися в місцеві води, аби на власному прикладі продемонструвати, що вода в річці відповідає необхідним для проведення змагань триатлоністів та плавців-марафонців нормам.

Офіційна церемонія відкриття XXXIII літніх Ігор відбудеться у п'ятницю, 26 липня. Сценарій урочистостей з урахуванням вимог безпеки тримається в таємниці. А самі безпекові заходи фахівці називають безпрецедентними. Унікальним буде й парад учасників Олімпіади, котрий пройде на 96 кораблях по Сені.

Загалом, у Парижі змагатимуться олімпійці з 205 країн світу, а організатори продали для уболівальників рекордну як для олімпійських змагань кількість квитків — понад 8,8 мільйона перепусток.

При цьому Україну на паризьких Іграх представлятиме найменша за всю історію виступів команда. До фінальної заявки на Олімпіаду-2024 потрапили 140 вітчизняних спортсменів. Уперше на таких змаганнях синьо-жовті кольори захищатимуть футболісти.

ОЛІМПІЗМ

Мінімалістичний набір

На Іграх у Парижі відбудеться олімпійський дебют української футбольної команди

Перед Олімпіадою влада Парижа активно працювала над тим, аби зробити акваторію Сени придатною для купання.
Фото з сайту europnews.com.

Команда Руслана Ротаня виявилася єдиною з українських ігрових колективів, кому вдалося вибороти олімпійську ліцензію.

У цілому ж Україна набирила 124 ліцензійні перепуст-

тки до Парижа, і, як свідчить статистика, це найменша кількість за всю історію незалежної України.

Хай там як, а змагатимуться наші олімпійці майже в усіх індивідуальних (не ігрових) дисциплінах, включно й у тих, що

лише нещодавно потрапили до олімпійської сім'ї, — брейкінгу та скелелазінні.

Президент Національного олімпійського комітету України Вадим Гутцайт про свої медальні очікування вголос не каже, лише зауважує: «Усе, що спорт-

смени здобудуть, — усе наше».

На Іграх-2020 у Токіо українська збірна збрала 19 відзнак. У Парижі синьо-жовтій команді прогноують доробок із 13 медалей. Плавання, стрибки у воду, синхронне плавання, бокс, теніс, карате, боротьба, спортивна гімнастика, веслування, легка атлетика, дзюдо, кульова стрільба та фехтування. Без сумніву, саме з цими видами і будуть пов'язані головні медальні сподівання українських уболівальників.

«Кожного разу, коли я виходжу на корт, я представляю не тільки себе, а й свою країну. І для мене дуже важливо здобувати перемоги. Хочу, щоб кожен день був наповнений приємними моментами для нашої країни», — зауважує титулована тенісистка Еліна Світоліна.

Звісно, представлення України на міжнародній арені у воєнний час потребуватиме від вітчизняних олімпійців додаткових витримки та сил. До Ігор у Парижі МОК допустив у нейтральному статусі 15 атлетів із росії та 16 — із білорусі. І очільник НОК України сподівається, що в Парижі обійдеться без провокацій. При цьому між українською стороною та організаторами Ігор існує домовленість, що наші спортсмени не будуть вітатися з російськими та білоруськими олімпійцями. А керівництво МОК на чолі з Томасом Бахом, вітаючи спортсменів в Олімпійському селищі, зустріло їх закликком «дати шанс миру». ■

Олексій ПАВЛИШ

Коли у 2015 році ФК «Дніпро» з Коноплянкою, Селезньовим, Ротанем і Бойком сенсаційно дійшло до фіналу Ліги Європи, здавалося, що клуб зможе замахнутися і на чемпіонство в УПЛ та груповий етап Ліги чемпіонів.

Проте вже через два роки «Дніпро» провів свій останній матч в елітному дивізіоні українського футболу. Проблеми дніпрян почалися якраз після фіналу ЛЄ, коли власник клубу Ігор Коломойський так і не виплатив футболістам обіцяні преміальні. Згодом до клубка проблем через борги додалися трансферний бан та заборона на участь у євробубках — як наслідок, останній свій сезон в УПЛ команда провела молодіжним складом.

Тоді ж, у 2017-му, в Другу лігу заявився новий клуб, СК «Дніпро-1». Хоча представники СК жодного разу за ці роки так офіційно і не підтвердили, що клуб фінансується Коломойським, у футбольній спільноті всі розуміли, що головним інвестором є саме ексвласник «ПриватБанку».

Отримавши тоді тренерський штаб, тренувальну базу та низку гравців старого «Дніпра», «Дніпро-1» доволі швидко піднявся до УПЛ, а його піком стало «срібло» чемпіонату в 2023 році та дві поспіль перемоги Артема Довбика у бомбардирських перегонах. Ще минулого літа після вдалого продажу Довбика до «Жирони» здавалося, що в СК точно хороше майбутнє з постійною участю в євробубках, проте менш ніж за рік клуб знявся з УПЛ.

Головною причиною краху «Дніпра-1», як і з «Дніпром», стала позиція головного інвес-

ФУТБОЛ

Знову на ті ж граблі

Дніпро знову залишилось без свого представника в УПЛ

тора — Коломойського, а точніше — його перебування під вартою у справі про незаконне заволодіння коштів «ПриватБанку». Уже взимку цього року про борги перед футболістами знали всі — це офіційно підтверджував і головний тренер Юрій Максимов, який, попри все, вивів команду в євробубки.

Але, незважаючи на медійний ажіотаж та постійні чутки протягом весни про неминуче зняття з УПЛ, у самому клубі не поспішали коментувати свою фінансову ситуацію, заявляючи лише, що шукають додаткового інвестора. Як наслідок, увесь процес з участю/неучастю СК в новому сезоні затягнувся аж до липня, коли клуби УПЛ таки задовольнили прохання «Дніпра-1» зняти його зі змагань. При цьому клуб не втратить професійного статусу, тобто зможе в майбутньому знову почати свій шлях із Другої ліги.

Як виявилось, функціонери «Дніпра-1» не поспішали підтверджувати фактичну смерть проекту, аби продати головні активи клубу. Так, за Рубчинського і Піхальонка кївське «Динамо» заплатило 3,5 млн євро, а Олександр Сваток перебрався до американського «Остіна» за 1,2 млн євро. Ще 1,4 млн євро «дніпряни» отримали від «Полісся» за Сарапія і Гуцуляка.

Тягнули в СК і з офіційною

заявкою на євробубки — результатом стали дві технічні поразки від угорської «Академії Пушкаша» у кваліфікації Ліги конференцій. Таким чином, Україна вже втратила свого першого представника в євротурнірах, а повний склад учасників УПЛ за півтора тижня до старту нового сезону досі не відомий.

Після офіційного зняття «Дніпра-1» клуби УПЛ проголосували за два варіанти щодо того, як замінити «дніпрян»: 8 голосів отримав варіант із заміною СК на «Минай», який минулого сезону став 15-м. За інший шлях із «турніром чотирьох» між «Минаєм», «Металістом-1925» (які вилетіли з еліти за спортивним принципом) та «Епіцентром» і «Лівим Берегом» (які грали у перехідних матчах) проголосували 5 команд, але фінальне рішення мав затвердити виконком УАФ.

В УАФ, попри позицію представників еліти, обрали все ж варіант із «турніром чотирьох» — 26 липня пройнуть півфінали «Лівий Берег» — «Металіст-1925» і «Минай» — «Епіцентр», а 30-го — фінал за єдине місце в УПЛ.

«Виконком УАФ узяв за основу рішення винятково спортивний принцип, а інший варіант, запропонований зборами клубів УПЛ, його не включав. Виконком також затвердив за основу принцип, що в наступ-

Кінець проекту «Дніпро-1» вийшов таким же безславним, як і в «Дніпра».
Фото: СК «Дніпро-1».

ному сезону команди, які послили в УПЛ останнє та передостаннє місце, не можуть у разі виникнення подібної ситуації претендувати на збереження прописки в елітному дивізіоні. Це право надаватиметься клубам, що грали в перехідних матчах», — пояснили в УАФ.

Це рішення викликало неоднозначну реакцію. «Якщо відверто, ми не сподівалися на це. Ми планували на 26 липня спаринг у рамках підготовки до Першої ліги, яка стартує вже з 3 серпня, а буде офіційна гра. «Минаю» це рішення точно не сподобається. Думаю, це рішення виконкому задовольнить усіх, крім «Миная», — заявив тренер «Епіцентру» Сергій Нагорняк.

А в «Минаї», який раніше вже двічі залишався в еліті через зняття інших клубів, хоч і мав вилітати за спортивним принципом, таке рішення УАФ розкритикували, як і те, що клубу місяць ніхто не міг офіційно сказати,

в якому ж дивізіоні він гратиме.

«Я дуже сильно засмучений цим рішенням, тому що я був упевнений у тому, що УАФ ухвалить рішення на підставі більшості клубів УПЛ, які проголосували за «Минай». Я дав футболістам два вихідні. Ми збираємося тільки 23 липня ввечері на тренування. І тут я дізнаюся, що всього через три дні після цього, 26 числа, у нас уже офіційна гра. Я вже місяць страждаю через те, що нам не можуть сказати, в якій лізі гратиме «Минай». Я не можу підписувати через це футболістів! За 5 тижнів «передсезонки» ми підписали всього кілька гравців, тому що не знали, де будемо грати», — обурився наставник «Минаю» Желько Любенович.

А спортивний директор «Минаю» Сергій Білан заявив, що наразі клуб не ухвалив рішення щодо участі в «Турнірі чотирьох». Проте, здається, «Минай» усе ж не втрачатиме шансу поборотися за місце в еліті. ■

Марія ТКАЧЕНКО

ЗІРКИ

Флірт або зрада

Причина розлучення Гвінет Пелтроу



Гвінет Пелтроу і Кріс Мартін.
Фото з сайту newstyle-mag.com.

Актриса завжди жила за своїми правилами. І навіть процес розлучення почала не з розподілу майна чи обговорення питань опіки над дітьми, а здивувала всіх, вирушивши з поки що чоловіком Крісом Мартіном відпочивати на Багами. На такий несподіваний крок її надихнув особистий психолог. Як з'ясувалося, Гвінет давно спілкується з автором книжок із психології. Одне з її ноу-хау — метод поступового розставання.

З Мартіном Пелтроу познайомилася на концерті його рок-гурту в 2002 році. За три тижні до їхньої доленосної зустрічі помер батько актриси, режисер Брюс Пелтроу. Саме Кріс знайшов потрібні слова підтримки та витягнув Гвінет із глибокої депресії. У грудні 2003-го Мартін і Пелтроу одружилися, а за пару днів до весілля Гвінет оголосила, що чекає на дитину. У травні 2004-го Гвінет народила дівчинку, яку назвали Еппл (яблуко), ще за два роки на світ з'явився хлопчик — Мозес. Незабаром після цього Пелтроу наважилася на остаточний переїзд на батьківщину чоловіка до Великої Британії.

Першу тріщинку шлюб Гвінет та Кріса дав іще після народження сина. Тоді актрису мучила післяпологова депресія, вона не могла рухати правою рукою, зазнавала страшних головних болів і дуже боялася інсульту. У той непростий період Гвінет і стала затятим адептом здорового способу життя, вона виключила з раціону всі продукти, що містять глютен, а також вуглеводи. Потім їй навіть довелося виправдовуватись, що вона зовсім не морить сім'ю голодом. Того разу до серйозної сварки не дійшло, можливо, тому, що подружжя об'єднало спільне лихо: у Гвінет, що завагітніла третьою дитиною, стався викидень. Однак незабаром непорухливість їхнього союзу знову була поставлена під сумнів.

Дехто казав, що Пелтроу потрібен чоловік, схожий на її батька. Можливо, витонченій білявці й справді не вистачало в

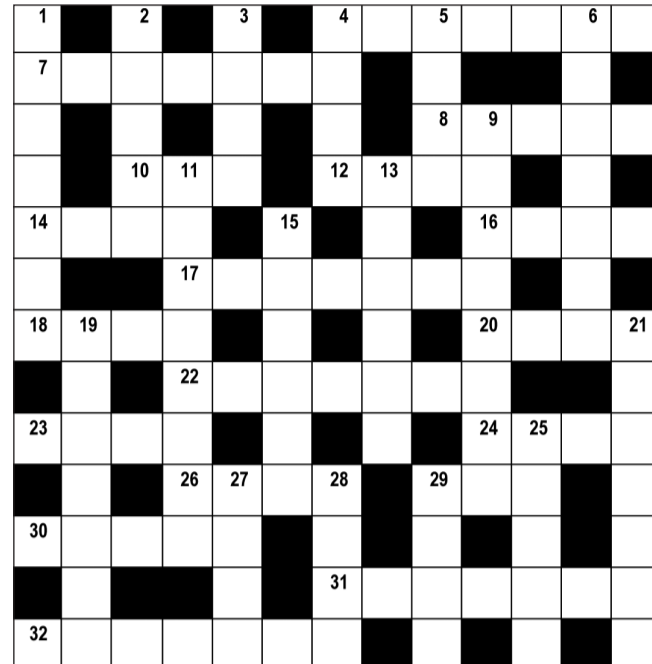
Мартіні рис, якими був наділений Брюс Пелтроу. І хоча Гвінет довгі роки ретельно підтримувала видимість ідеального шлюбу, старанно працюючи над образом дбайливої матері, вірної подруги та борця за здоровий спосіб життя, примудрюючись ховати за гламурним фасадом багато непривабливих таємниць, усе таємне стає очевидним. З'ясувалося, що протягом кількох років актриса мала роман з відомим адвокатом Кевіном Йорном, який представляє інтереси Леонардо Ді Капріо, Джуда Лоу, Джастіна Тімберлейка та інших зірок.

Стало відомо, що Пелтроу відмовилася давати інтерв'ю редактору Vanity Fair, ще й попросила друзів ніколи не мати з журналом жодних справ. Тут же на одному з жовтих сайтів з'явилася інформація про численні зради актриси. Серед коханців Пелтроу називали мільярдера Джеффри Соффера, літературного агента Люка Дженклоу та того

самого адвоката Кевіна Йорна. Коли скелети один за одним посилалися з шафи Гвінет, її з Мартіном життя потрапило під збільшувальне скло. Обидва зізналися, що цілий рік намагалися врятувати свій шлюб. Тепер уже й Кріса постійно бачили в компанії незнайомих красунь. Виникла підозра, що розлучитися вирішив саме Кріс.

Хай там як, Гвінет і Кріс знайшли сили пробачити взаємні образи й розлучитися гідно, не доводячи справу до суду. Майно вони збираються поділити навпіл, а опіка над дітьми буде спільною. Виявляється, ще рік тому Мартін і Пелтроу придбали будинок у Малібу, він чудово підходить для зустрічей колишнього подружжя «на нейтральній території». Там Кріс зможе проводити час із нащадками.

Не виключено, що така грамотна поведінка затьмарить собою в пам'яті шанувальників Пелтроу погані таємниці, що вилізли назовні. ■



КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №30

По горизонталі. 4. Велика і глибока глиняна миска, під яку стригли козаків. 7. Головний герой серіалу «Спіймати Кайдаша», глава родини. 8. Краплинка роси, яка характеризує голодну людину. 10. Права притока Волги. 12. Порушення моральних чи релігійних норм. 14. Слов'янська богиня водної стихії. 16. Невеликий хижий звір, ворог курей. 17. Українська страва з рису з начинкою, обгорнутою капустаєм чи виноградним листочком. 18. Експеримент соціальної політики, котрий нарікав, що українці багато їдять. 20. Яблуко показавськи, частина назви колишньої столиці Казахстану. 22. Шкідлива речовина, краплі якої достатньо, щоб убити коня. 23. Африканська муха, яка переносить тропічну лихоманку та «сонну хворобу». 24. Піщаний пагорб, поширений на узбережжі Балтійського моря. 26. Вартість товару. 29. Англійська міра довжини. 30. Південно-західна частина Великої Британії. 31. Кримінальне татування. 32. Іронічна назва модників у 50-60-х роках минулого століття в СРСР.

По вертикалі. 1. Фільм Олеса Саніна, який свого часу подавали на премію «Оскар». 2. Засіб для проходу в метро, якого намагаються позбутися. 3. Давньоруська назва числа 10 тисяч. 4. Давня українська міра площі землі. 5. Французькі хіміки,

відкривачі явища радіоактивності. 6. Останній твір Моцарта. 9. Головний герой роману Олександра Беляєва «Людина-амфібія». 11. Невеличкий світільник, що складається з гніта та посуду, в який наливають олію, лій чи гас. 13. «... — не вовк, в ліс не втече» (приказка). 15. Фігурна пляшечка для парфумів. 19. Найвища вершина світу. 21. Невеликий зал перед танцювальним залом у палаці, кімната очікування в ресторані. 25. Долина страждань, місце, де люди мучаться, терплять негаразди і біди. 27. Біблійний пророк, якого переспівав Тарас Шевченко. 28. Донька Ярослава Мудрого, яка стала королевою Франції. 29. Торгова точка на вулиці, під навісом. ■

Кросворд №29 від 17 липня



Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Ціля розповідає:
— Цей Яша — нахаба і цинік, яких мало! Вчора пізно ввечері запросив мене до себе додому, як він висловився, «випити чашку чаю». Я прийшла. А він запропонував мені випити чашку чаю.

«Маршрутка». Заходить п'яний чоловік, на запитання водія про оплату каже, що в нього немає грошей.

— На горілку були? — запитує водій.
— Мене друг пригостив, — виправдується чоловік.
— А чому на дорогу не дав?
— Чому ж не дав, і витягує з-за пазухи пляшку горілки.

— Мій чоловік каже, що коли я потраплю на той світ, чортам доведеться збирати валізи.

ПОГОДА

25–26 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 1-2 м/с. Температура вночі +19...+21, удень +23...+29. Післязавтра вночі +20...+23, удень +22...+28.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, дощ.

Славське: вночі +14...+15, удень +16...+20.

Яремче: вночі +14...+17, удень +18...+20.

Міжгір'я: вночі +15...+16, удень +17...+20.

Рахів: уночі +14...+15, удень +16...+18.



сонячно



мінлива хмарність



хмарно



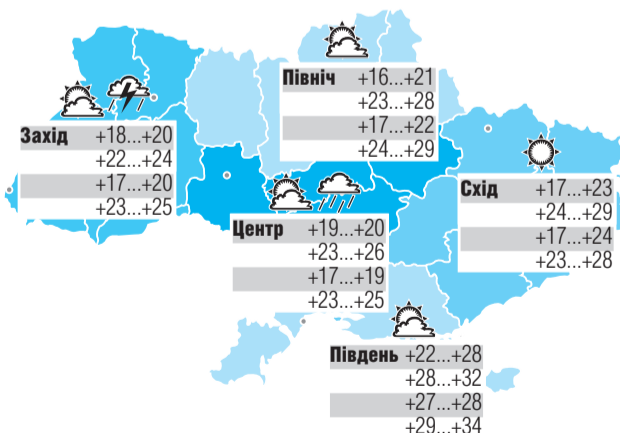
дощ



сніг



дощ, гроза



Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції:
+38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції:
ukrmodola@ukr.net
Рекламне бюро:
reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації:
454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kyiv.ua>

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем —
vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві Зам. 3009030
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 129
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168